

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 16. (76.) évf.

8. szám, 2006 augusztus

Ára: 1 lej, előfizetőknek: 0,70 lej

Tisztesség adassék az igaznak!

Dr. Szabó Árpád püspök beszéde a 2006. évi Szejkefürdői Unitárius Találkozózon

Nemrégiben elhatároztuk, hogy a szejkefürdői találkozónk évről évre megemlékezünk valakiről unitárius nagyjaink közül, hogy értéket teremtő életük, alkotásaik lelkesítsenek, és erőforrás legyen a mai nemzedéknek egy jobb és teljesebb élet megélésére. A múlt évben Orbán Balázsra emlékeztünk, akinek a földjén – de sokkal inkább szellemi öröksége talaján – minden évben összegyűlünk. A mostani esztendőt a magyar művelődés, de az egyetemes zenekultúra is Bartók Béla-emlékévként ünnepli. Ebben természetesen az Unitárius Egyház is méltó módon részt vesz, mert a 20. század egyik legnagyobb zeneszerzője a mi unitárius vallásunkat választotta saját hitének, s gyermekeit is ebben a lelkiségben kívánta felnevelni. Kolozsváron éppen születésnapján, ünnepi istentisztelet és program keretében adóztunk emlékének. Ugyancsak ez az év az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulója. Októberben Kolozsvárt és Nagyajtán fogunk emlékezni, és a mi unitárius mártírjaink előtt önálló kötettel fogjuk leróni kegyeletünket és elismerésünket.

Ezért most más valakiről szeretnék megemlékezni: az idén van 435. évfordulója János Zsigmond fejedelem halálának. Róla kell megemlékeznünk, nemcsak az unitáriusok kegyeletével, hanem a pártatlan történetírás tárgyilagosságával. Mert János Zsigmond nagyon divatba jött az utóbbi másfél évtizedben, különösen úgy pünkösdi táján, minden évben. Úgy beszélnek róla,

*„Úgy ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgálói: mint ismeretlenek és jól ismertek, mint halálra váltak, és íme, élők, mint megfenyítettek és meg nem öltek, mint szomorkodók, de mindig örvendezők, mint szegények, de sokakat gazdagítók, mint akiknek nincsen semmijük, és akiké mégis minden.”
(2Kor 6, 4. 9–10)*

mint az erőszakos hittérítés megtestesítőjéről, a kereszténység nagy ellenségéről. De vajon mindig így vélekedtek az országot alapító fejedelemről?

Borsos Sebestyén, a 16. századi krónikás így emlékezik János Zsigmondra: „Ez istenfélő és tökéletes, igaz keresztény fejedelem volt, kinél drágább királya nem volt a kereszté-

Fotók: Mezei Elemér

nyeknek, ki az Isten ígéjének ilyen tudakozója lett volna. Ez a tanítóknak nemhogy rontója lett volna, de inkább nagy oltalmára volt.”

Az ezt követő századok történet- és emlékirói nem tudták megbocsátani János Zsigmondnak, hogy unitáriussá lett, s ez rányomta bélyegét életműve és személye értékelésére. De azt az alkotmányos rendet, amelyet ő alapozott meg, nevezetesen a vallás- és lelkiismereti szabadság törvényét és a négy bevett vallás rendszerét, mindenik utóda tiszteletben tartotta, mert ez biztosította Erdély belső békéjét és jólétét. A 18. század azonban olyan változásokat hozott, amelyek a függetlenségét veszített Erdély politikai és vallási életét a Habsburg birodalmi érdekek érvényesülésének rendelték alá. Az egyenlő jogokon alapuló bevett vallások rendszerét felváltotta egy kedvezményezett, kiváltságjogokat élvező egyház egyeduralma, amelyet legjobban az ellenreformáció térhódítása igazolt, erőszakos templomfoglalások kíséretében. A felvilágosodás hatására végül is a század végére megszületett II. József Türelmi rendelete, amely bizonyos tekintetben helyreállította a vallások egyenlőségének rendszerét, s megkezdődhetett a protestáns egyházak, köztük az unitárius egyház külső megerősödése. Előben az időszakban született, terjedt el – különböző intenzitással, hol elhalványulva, hol erőteljesebb felhangokkal – az a mítosz, amelyik János Zsigmondot

folytatás a 4. oldalon

Kerti szemlélődés

Nyár derekán, tikkasztó forróságban délutánonként kertem gyümölcsfáinak hűs árnyékába húzódóm, s onnan szemlélem a világot. Egyik kezemben a napi sajtó, másikban ízes őszibarack, mellettem nagy pohár hideg víz. Nem találok különösnek ezt a helyzetet, szinte magától értetődő, hogy így kell lennie. Aztán fellapozom az újságot, s pillanatok alatt átértékelődik minden. Miközben térségünkben holnapra kánikulai forróságot jósolnak, s azt, hogy várva várt eső elmarad, arról is olvasok, hogy a világ másik részében több mint félezer ember életét követelte a legutóbbi szökőár, s több mint 50 ezer embert tett földönfutóvá. Akaratlanul is felmerül bennem a kérdés: vajon vészjósló határhoz közeledünk, mi lesz ennek a vége?

Egy ideje különösen sokat olvashatunk, hallhatunk ökológiai kérdésekről, arról, hogy ki mit gondol a környezeti bajok okáról és megoldási lehetőségeiről. Szakemberek nyilatkoznak, felvilágosítanak, figyelmeztetnek. Ha jobban belegondolunk, ezek a kérdések nem esnek messze mindennapjainktól. Mert globális, az egész világot, az emberiséget és egyre gyorsuló ütemben elvérző földünket érintő problémákról van ugyan szó, de hamar rádöbbenhetünk, hogy mindehhez személyes közünk van – elég, ha csak

a közel egy évvel ezelőtti Nyikó-menti árvíz pusztítására gondolunk.

Ami a mi hétköznapjainkban talán csak apró pazarlás, figyelmetlenség, gondatlanság, a természeti környezet „jelen-téktelen” mértékű kizsigelése, az mások, talán még meg nem született nemzedékek életében egyre nehezebb körülményeket, pusztító világot jelent. Egyre több jel mutat arra, hogy a világméretű problémák megoldása vagy legalább enyhítése egyéni életünk, személyes világnézetünk szintjén kezdődhet el. E személyes világnézetnek pedig magában kell hordoznia közösségünk hitét, a teremtett világról alkotott felfogását, s a világeért való felelősség vállalását. De mi is ez a felfogás?

A Biblia tanításai közt négy jelentős ökológiai vonatkozású alapelvet találunk: a föld megtartásának elvét, a gyümölcsözötés elvét, a beteljesítés és a korlátok elvét, valamint a szombat elvét.

A föld megtartásának elve arra vonatkozik, hogy amint a Teremtő megtart és megőriz minket, nekünk is ugyanúgy meg kell őriznünk a teremtett világot. A Biblia első könyvében azt olvassuk, Isten elvárja Ádámotól és leszármazottaitól, hogy szolgálják és megőrizzék a kertet. A megőrzés szó alapjául a héber *shamar* szolgál, ami azt jelenti: szeretni, gondozni, fenntartani és megőrizni. Ezt a szót használja az

ároni áldás is: „Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged.” (4Móz 6,24). Amikor tehát Isten áldását kérjük, hogy őrizzen meg minket, ezzel nem pusztán azt kérjük, hogy egyfajta megóvott, inaktív, érdektelen állapotban tartson meg, hanem azt, hogy teljes életerőnkben, teljes energiákkal és szépségünkben őrizzen meg. Az a fajta megőrzés, amelyet az ároni áldás elmondásakor várunk olyan, amely életünket színező és beteljesítő valamennyi kapcsolatunkat táplálja – a családdal, a házastársal, a gyermekekkel, a táplálékot adó földdel, a levegővel, a vízzel és a Teremtővel. S ugyanígy a Kert – a teremtett világ – megőrzésével, gondozásával. Amikor megőrizzük a teremtett világot, gondoskodunk arról, hogy a ránk bízott teremtmények megfelelő kapcsolataikkal együtt mind fennmaradjanak. Mert az ároni áldás által kért gazdag és teljes megőrzést a Teremtő valamennyi teremtményének és az egész teremtett világnak meg kell kapnia.

A *termékenység elve* azt jelenti: élvezői lehetünk a teremtett világ gyümölcseinek, de nem tehetjük tönkre annak termékenységét. A világ a Teremtő gyümölcsöző munkáját tükrözi, amelyben megadta a földnek és az életnek mindazt, amire szüksége van. Ahogyan a 104. zsoltár írója fogalmaz: „A forrásokat a völgybe ereszted, hogy folyjanak a hegyek közt. Belőlük iszik a mező minden vadja,

folytatás a 6. oldalon
Lakatos Csilla

Aratási gondolatok

Naptári bejegyzések szerint július és augusztus az aratás hónapjai. Törvénytörően ekkor lesz a tejviasz-érésből kenyeret, eledelt adó gabona, reménységet tápláló megvalósulás a holnapokra. Egyfajta imádkozás, amikor földszagú kézzel morzsolgatjuk a meghalni és feltámadni kész kalászbba rejtett, önmagát mutogató magokat, s közben hisszük: tavaszi fáradságunkat kárpótolta az aratással járó sikerélmény, hiszen a Jézus által megígért termés örökösei vagyunk. Igen, ha ünnepként tiszteljük, az aratást nevezhetnők a reménység ünnepének is, hiszen a Miatyánkban a kenyérre vonatkozó kérés ilyenkor ölt bizonyosságot, ilyenkor látjuk és tapasztaljuk, hogy „mindennapivá” válik az élet továbbviteléhez szükséges táplálék. És reménységet tápláló munkálkodás ez, hiszen amikor a gazda szomorú szemmel nézi a korai fagytól vagy jégtől megdézsmált termését, lélek szerint már az új termésért imádkozik, ami még nincs, nem jött el, de jönnie kell, s ezért a hitért hálával gondol a minden aratások

Urára. Hiszem, hogy ott kinn, a mezőn a legegyszerűbben és legtisztábban szól a fohász: Istenem, segíts! Uram, légy velem, adj szerencsét állataimhoz, őrizd meg kártól, veszedelemtől, segíts, hogy csürrt építhessek és betakaríthassak. Segíts, hogy a mennyországba jussak.

A határainkon végigszárguló csapások – mint amilyeneknek tavaly is tanúi voltunk –, azok sem tudták ezt a hitet és imádkozási formát megingatni. Láthattuk a kérdőjeleket a homlokokon, de nem igazán a titkolt könnycseppeket az arcokon. Vajon miért is nem látszottak? Talán azért nem, mert az arcokon levő gondbarázdák a következő évek terméseiért itták be őket. Ezeken a napokon tanultuk meg ismét, már szinte végérvényesen, mit jelent Isten kezében lenni, és milyen jó tudni azt, hogy a legjobb helyen ott vagyunk. Aratás van, és míg az ég és föld el nem múlik, mindig is lesz aratás, hiszen ez isteni ígélet. Szóljon hát a zsoltár az aratások köz- és vasárnapjain! „Tebenned bízunk eleitől fogva.” Imádságunk pedig legyen rövid, de lélekből fakadó: Uram, add, hogy minden embernek legyen kenyere, amit megtörjön, itala, amit megiggyék, és barátja, akivel találkozhatson. Így segítsen minket az aratás Istene! Ámen.

Székelly Miklós

Szejkefűrdő, 2006

A vallásszabadság kihirdetésének 438. évfordulóján hagyományos módon indult a VIII. Egyetemes Unitárius Találkozó Szejkefűrdőn: a homoródalmási fűvészekar, a palástos lelkészi kar, a díszlovások felvonulása és a zászlóátadás után Kedei Mózes Székelyudvarhely-egyházkeri esperes a szervezők nevében köszöntötte az egybegyűlt unitáriusokat.

Miért jöttünk ma ide? – tette fel a (félig szónoki) kérdést Lőrinczi Lajos csehétfalvi lelkész, és egyházi beszédébe belefoglalta a maga választát is: mert számunkra,

unitáriusok számára szent ez a hely, mert jó érezni az unitárius közösséget, mert jó keresni és megtalálni azt, ami minket, unitáriusokat összeköt. És nem utolsósorban: mert hív Orbán Balázs szelleme.

Beszédében Lőrinczi hangsúlyozta, hogy olykor vannak miértek, amelyekre nem adhatók egyértelmű válaszok. Ezzel – egyebek között – utalt a tavalyi Nyikómenti árvízre. Mint mondta, egyedül tapasztalat volt számára megélni azt a cselekedetbe öntött szeretetet, amellyel az unitárius összefogás a bajba jutottakon próbált segíteni. Ez a helyzet, a tavalyi Nyikómenti is példa arra, hogy a legreménytelenebb pillanatokban is lehet – és kell! – jövőt építeni.

Dr. Szabó Árpád püspök unitárius nagyjaink közül ez évben János Zsigmond fejedelemre emlékezett. János Zsigmond a templomok mellé a maga adományai-ból iskolákat építtetett. Uralkodása idején magyarul folyt az országgyűlés, és megalapozta Erdélyben a nyilvános véleményszabadságot, megelőzve ezzel kora Európáját. A püspök rámutatott arra is, mennyire hamis János Zsigmondról, e rátermett uralkodóról manapság terjesztett „Csíksomlyó-mitosz”. Hiszen ma az él a köztudatban, hogy a csíksomlyói búcsút annak emlékére szervezik, hogy a székely „Szentföldön” sikerült megállítani János Zsigmond csapatait – és ezzel az erősz-

kos unitárius expanziót. Nincs olyan szavahihető dokumentum, amely ezt a tényt igazolhatná – mondta Szabó Árpád. Sőt a fejedelem végrendeletében kifejezetten is szerepel, hogy soha keresztények ellen fegyvert nem fogott.

Ma a párbeszédre van szükség az egyházak között és nem azoknak a jegyeknek, sajátosságoknak a hangsúlyozására, amelyek elválasztanak vagy akár sértők is lehetnek a „másik fél” számára – hangsúlyozta a püspök.

Ezután Rázmány Csaba, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöke köszöntötte az ünneplőket. Személyes tapasztalatait osztotta meg a súlyos betegségből gyógyuló ember őszinteségével. Szerinte az ember élete attól függ, milyen hittel próbálja azt megélni. De ahol mélyül a hit, ott erősödik a közösség, az egyház is.

David Keyes amerikai lelkész Kiss Lászlóra, a tragikus körülmények közt elhunyt tordai lelkészre emlékezett. Keyes számára Kiss László a legmagasabb szintű partnerség megtestesítője volt. Az észak-amerikai unitáriusok hisznek mindabban, amiért Kiss Laci is harcolt: az anyanyelven való tanulás jogában, a gyerekeinknek biztosítandó szebb és jobb jövőben, az alapvető emberi jogokban.

Ezután ünnepélyes pillanat következett: öt címeres zászló átadása a helyi közösségek képviselőinek.

Sorbán Enikő homoródalmási kántornő népdallal kezdte az ünnepi műsort. Vörösmarty Mihály és József Attila költeményeit Csécs Márton teológiai hallgató és a sepsiszentgyörgyi Ferencz Boglárka mondta el. Népdalokat énekelt még Aszalós Ilona és Gagyai Attila. A műsor fény-

pontja a szentgericei Tiboldi táncsoport fellépése volt. Klarinéthangon szólalt meg a Spirit of Life és a Székely Himnusz Abby Kahn előadásában. Végül Nagy Ferenc nyugalmazott lelkész szavalata következett.

Az ünnepi találkozót ez alkalommal is Orbán Balázs sírjának megkoszorúzása zárta.

Simó Melinda

A szeretet, a baráti kézfogás jegyében jövök már a nyolcadik alkalommal. Az igazi összetartás jele az, hogy mi, akik hatvan éve érettségiztünk a székelykeresztúri Bárány Orbán Balázs Unitárius Főgimnáziumban, itt vagyunk, találkozunk évről évre. Évfolyamtársam volt a sepsiszentgyörgyi ny. unitárius lelkész és kórházlelkész, Török Áron is. Örömet jelent, hogy a jelen levő lelkészek nagy részét személyesen is ismerem. Osztálytársakkal, barátokkal találkozni... csodálatos élmény. Míg készülök ezekre a találkozókra, sóvárgás önt el... Várom ezt a napot, hogy együtt örvezzhessünk egymásnak. Erőt ad itt-létünk arra, hogy tovább élhessünk, és még sokszor jöhessünk el.

Jakab Emil ny. jegyző, Székelyudvarhely

Családi ünnepet jelent itt lenni Szejkefűrdőn. Nagy örömmel jövünk a találkozóra, hitünk és vallásunk kinyilvánításának jeleként, együtt más felekezeti társainkkal. Régi ismerősként üdvözljük egymást, elbeszélgetünk a mindennapi gondokról, örömeinkről. Szeretnénk, ha jövőre még többen lehetnénk itt, s jobb szervezés mellett.

Váncsa Csilla vállalkozó, Sepsikőröspatak

Az, hogy itt vagyunk, lelki megnyugvást, összetartozást fejez ki. Büszkén vállaljuk unitáriuságunkat – kifejezésre juttatva e találkozó által is. Felemelő, hitelesítő minden szó, ami itt elhangzik a szónokok szájából. Hosszasán várt alkalom minden unitárius világtalálkozó; eljött ide, szeretettel megölelni egymást, egy nagy család részeként jelen lenni, hálát adni Istennek, hogy vagyunk, összetartozunk...

Hetven évesen boldog napokat kívánok mindannyiunknak, idősebbeknek, fiatalabbaknak egyaránt, és kérem a jó Istent, hogy jövőre is találkozhassunk egész-ségben azokkal is, akik most nem lehettek itt.

Pillinger Lenke ny. könyvelő, Sepsiszentgyörgy

Tisztesség adassék...

folytatás az 1. oldalról

erőszakos, az akkor még létre sem jött (!) unitárius egyház és vallás hittérítőjeként, 1567. pünkösd szombatján, a kereszténység ellen hadsereggel támadó uralkodónak állítja be. Ez a világraszóló győzelem hozta létre aztán a csíksomlyói búcsút, mert a mítosz szerint a hitükért hőiesen küzdőket s az értük imádkozókat maga Szűz Mária segítette. Ebben a szép és lelkesítő történetben csak az a különös, hogy az azt elbeszélő későbbi szerzők egy olyan műre hivatkoznak, amelynek egy katolikus főúr a szerzője, de amelyet soha senki se látott, és azóta sem sikerült megtalálni. Az erdélyi és magyar történetírás az 1780-as évek előtti időben egyáltalán nem tud semmit erről a történetről.

Ez a megszentelt hely és találkozó nem alkalmas arra, hogy részletekbe bocsátkozzunk, ezért most csak egy fontos dolgot szeretnék megemlíteni. János Zsigmond súlyos betegségében, 1567 kora nyarán elkészítette végrendeletét. Július 23-ra Fehérvárra összehívta az országgyűlést, ahol királyi előterjesztésében előadta, hogy betegeskedése az ország sorsáról vég gondoskodásra inti. Felszólította rendeket, hogy kerüljék a meghasonlást, szakadást, amely romlásukat vonná maga után.

A végrendelet bevezetőjében hangsúlyozza, hogy „az ő országa a keresztény közösség része, és hogy soha keresztények ellen fegyvert nem fogott, csak kényszerűségből és a szükségtől hajtva védte magát és országát. Minden erejével arra törekedett, hogy előmozdítsa a kereszténység ügyét.”

Úgy hiszem, mindenki előtt világos, aki halló füllel és értő szívvel figyelt, hogy a súlyosan beteg és végrendeletét író fiatal uralkodót abban az időben nem a csíki katolikusok megtérítése foglalkoztatta, így nem is vezethetett hadat ellenük. Egyébként végrendelete változatlan maradt, és 1671-ben bekövetkezett halála után az országgyűlésben utóda, a katolikus Báthori István is hitelesítette azt.

Orbán Balázs *A Székelyföld leírása* című munkájában már a 19. század végén megpróbált igazságot szolgáltatni, amikor ezeket írta: „János Zsigmond irányában igazságtalan a történelem, [...] pedig ő oly magas piedesztálján áll a történelemnek, hogy onnan őt semmiféle kenetteljes gyűlölködéssel lerántani nem lehet, mert ő kétségtelenül egyike volt nemcsak Erdély legkiválóbb fejedelmeinek, hanem egyéni tulajdonai s ritka műveltsége által korának uralkodói közül egy fejjel magaslik ki. [...] János Zsigmond mint hadvezér, mint államférfi, mint a nemzeti erő és műveltség fejlesztője, mint az alkotmányos szabadság alap-

vetője és biztosítója egyaránt nagy volt, s kegyeletes emléket kell hogy keltsen minden igaz magyar szívében, mert e drága adományokat ő nagy erőfeszítéssel és bámulatosan kitartó következetességgel vívta ki, s biztosítja a jövőt. Pedig uralmának korszaka igen nehéz és válságos volt, az egész ország a politikai és vallási átalakulások lázában szenvedett. Hogy a szenvedélyek vulkánja ki nem tört, hogy ez országrész a politikai és vallási háborúk iszonyait kikerülte, hogy itt Szent Bertalan-éjek, szicíliai vecsernyék, eperjesi vérpádok helyett e forrongásból a teljes vallásszabadság mennyei pálmája hajtott ki: azt egyenesen a János Zsigmond nagy uralkodói tulajdonainak írhatjuk javára. Ő a tudománynak, a magyar műveltségnek nemcsak kiváló támogatója, de kultiválója is volt. Ő maga is részt vett az e korban divott tudományos és hitvitákban, a magyar nyelvet a politikai

„Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” (Tim 1,7)

és vallási élet minden terén ápolta, az országgyűlések magyarul tanácskoztak, magyar törvényeket alkottak. A templomok mellett mindenütt az ő kegyadományaiból táplált iskolák keletkeztek, a teljes sajtószabadságot legelőbb ő honosította meg nemcsak Erdélyben, hanem Európa minden más országát megelőzte ebben is úgy, mint a vallásszabadság törvénybe iktatásában.”

Az elmondottak célja nem az volt, hogy János Zsigmondnak elégtételt szolgáltatassunk. Mindezt megtette ő maga, amikor megmentette és századokra életképessé tette a magyar nemzeti királyság eszméjét, s a világon elsőként biztosította a vallás- és lelkiismereti szabadságot, s ezzel önmagát és Erdélyt világtörténelmi jelentőségre emelte.

Ezzel szemben viszont arra szeretnénk felhívni elsősorban a hazai, de a Kárpát-medencei történelmi testvéregyházak figyelmét, hogy amikor a magunk szent dolgait erősíteni vagy elmélyíteni akarjuk, ne úgy tegyük, hogy ezáltal mások történelmi örökségének és hitének értékét lekicsinyítjük, vagy éppen a köztudat előtt kárhoztatjuk. Ez azért is fontos, mert a csíksomlyói búcsú 1989 előtt a magyar nemzeti összetartozás legnagyobb alkalmává nőtte ki magát, amelyen a mi unitárius híveink is rendszeresen részt vettek, hiszen ők is a magyar nemzethez tartozóknak tudták magukat – és joggal. Akkor senki sem emlegette János Zsigmondot, most pedig, amikor nem a kommunista törvények szigora az uralkodó, hanem a demokrácia szabadsága érvényesül, el lehet mindazt felejtani, s olyan eredetmitoszt harsogni világgá minden évben az elektronikus és írott média asszisztenciájával, amely bántja egy törvényesen elismert, ugyanazon jogokkal bíró egyház hitét és önrétét.

Ha csak a törvény felől közelítenénk a kérdéshez, talán azt is mondhatnánk, hogy mind az alkotmány, mind az általunk együtt kidolgozott kultusz-törvény tiltja a másik egyház hitének, és gyakorlatának a bármiféle megrágalmazását. De úgy hiszem, végre meg kellene értenünk, hogy nem a hitviták korát éljük, amikor egymásnak feszültek nemcsak a vélemények, de az indulatok is. Ma, a 21. század elején a párbeszédre van szükség, amikor a másság megértésén és elfogadásán keresztül azt keressük, ami összeköt, amit közös értéknek mindannyian magunkénak vallunk. Fel kell ismernünk, hogy a szabadság a felelősen megélt szeretet drága lehetősége, mert erre hívott el minket Jézus, amikor a tanítványság ismertetőjegyét így határozta meg: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)

Előrehozott Függetlenségi Nap a baróti unitárius egyházközségben

A baróti unitárius egyházközségnek több mint tizenkét éve tartó testvérgyülekezeti kapcsolata van az amerikai New Jersey állambeli summiti unitárius gyülekezettel. Rendszeres a kapcsolat a két gyülekezet között, nemcsak lelkeszi szinten, hanem az egyháztagok között is, hiszen többen látogatták meg már kölcsönösen egymás gyülekezeteit, de annál is többen leveleznek a két közösség tagjai közül. Annak ellenére, hogy a summiti közösségnek a tucatnyi esztendő alatt már a negyedik lelkésze van – közülük hárman is „megjárták magukat” Baróton –, a rendszeres kapcsolatot az is tükrözi, hogy mégsem szakadt meg az állandó erkölcsi és anyagi támogatás, amelyben az óceánon túli gyülekezet részesíti a baróti testvérgyülekezetet.

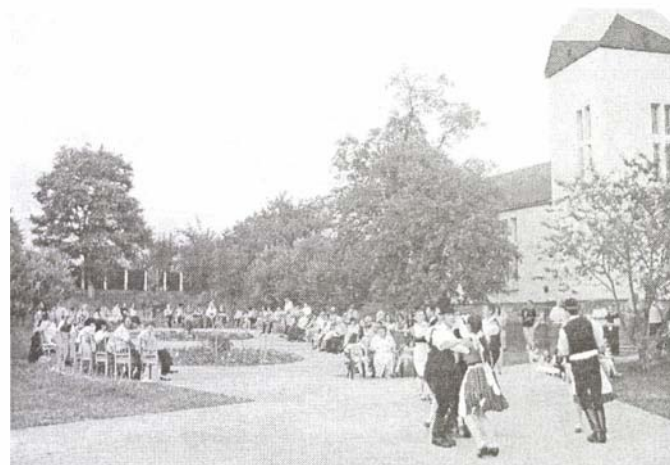
Az amerikai unitárius testvéreink jelentős összegekkel támogatták az 1995-ben felavatott templomunk építését, az 1997-ben felszentelt harang elkészítését, többször besegítettek a lelkészi lakás renoválásába, ösztöndíjakat folyósítottak baróti egyetemistáknak, munkanélküliek és nincstelenek megsegítésére áldoztak, és – többek között – még az istentiszteletek után sorra kerülő kávéórák költségeit is rendszeresen magukra vállalják. Ezúton is köszönjük önzetlen és nagylelkű támogatásaikat.

Június 29-e és július 2-a között az említett summiti gyülekezetből egy kilenctagú küldöttség tisztele meg látogatásával egyházunkat. A kis csapatot Jean Crichton, a testvéregyházi bizottság elnöke vezette, aki férjével immár másodszer lehetett körünkben. A baróti családoknál elszállásolt amerikai vendégek ittlétük alatt meglátogatták a vargyasi és a felsőrákosi unitárius, a baróti katolikus, illetve az – akkor még szentelés előtt álló – új református templomot, valamint a művelődési házat. Erdővidéki körútjuk során megcsodálták a híres vargyasi fafaragók munkáit is.

Július 1-én a vendégek és vendégfogadók egésznapos egyházközségi programon vettek részt, személyes baráti kapcsolatokat alakítva ki az egyházközség presbitériumának tagjaival, híveivel és a népes gyermekesreaggel. Kicsinyeink hangos zsvajjal töltötték meg a templom körüli kertet, ahol jóval több,

mint száz résztvevő jelenlétében közösen ünnepelhették meg az Egyesült Államok „előrehozott” nemzeti ünnepét, a Függetlenség Napját. A kerti ünnepség hangulatát az Erdővidék Néptáncgyűttes színvonalas előadása fokozta, míg az esemény fénypontját annak a 8 kg súlyú, amerikai zászlót megjelenítő tortának a felszolgálása jelentette, amellyel a baróti unitáriusok lepték meg amerikai testvéreiket, akik (a jelenlevő unitárius és más vallású baróti polgárok társaságában) dúsan megrakott asztalok „nyelvén” is megérthették az erdélyi vendégszeretetet.

Tiszteletükre vasárnap kétnyelvű ünnepi istentiszteletre is sor került, amelyen Bálint Róbert, a Kolozs megyei Mészkö lelkésze végezte a szolgálatot. Eztkövetően ismét vidám hangulatú kerti fogadásra került sor.

A négy nap nagy élmény volt mind a testvérgyülekezet tagjai, mind a baróti unitáriusok számára. Reményeink és a jelek szerint a testvérkapcsolat a jövőben még elevebbé válik. Az amerikai gyülekezet meghívására egy hónap múlva Kiss Aranka tiszteletes asszony fogja a summiti egyházközséget meglátogatni.

Beszámolóm végén azt is meg kell említenem, hogy augusztus 4-e és 6-a között újabb, kilenctagú amerikai küldöttség látogatott hozzánk a pittsburghi unitárius közösség képviselőiben, ők a baróti anyaegyházközséghez tartozó köpeci leányegyházközség tagjainak voltak a vendégei.

Demeter Zoltán

Néptánc-tábor Aranyosszéken

Július 9-e és 16-a között néptánc-táborozás zajlott Várfalván. A negyedik alkalommal megrendezett eseményen kétszázán vettek részt, Erdélyből, Magyarországról, Belgiumból és az Amerikai Egyesült Államokból. A táborban bárki részt vehetett, korhatár nélkül.

A tábor egyik kezdeményezője az Aranyosszék Alapítvány ügyvezető elnöke, Kolozsi Ernő. A tábor évenkénti lebonyolításában az említett Alapítvány mellett részt vesz a helyi önkormányzat, a helyi unitárius egyházközség, illetve az ifjúsági egylet is.

Kolozsi Ernő szerint az indítás ötletét az adta, hogy megtalálták egy régi videofelvételt, mely az aranyosszéki táncrendet rögzítette, hanganyag nélkül. Fel akarták eleveníteni a helyi hagyományokat, és később megszerezték a zenéjét is. Elmondása szerint a tábor mára Várfalva legnépszerűbb és kiemelkedő eseményévé vált. A helybeliek is fontosnak tartják, és példás hozzáállásukat bizonyítja, hogy évente szálláshelyet ajánlanak fel, és terményekkel segítik a néptánc-tábor sikeres megszervezését. A tábor visszatérő szakmai irányítója Könczey Csongor, az állandó meghívottak közé tartoznak Suba László fazekasmester Tordáról, a Pásztor házaspár és Albert Szilárd Kolozsvárról (Zurboló néptánc-együttes), illetve a helybeli zenekar. Visszajáró vendégek Várfalva testvértelepüléseinek néptánc-csoportjai.

Idén a táborban két táncrendet tanultak: az aranyosszéki és a gerendkeresztúrit. A néptánc-oktatás mellett népdal-tanulás és kézműves foglalkozások színesítették a programot, különös tekintettel a fazekasságra. Ez utóbbinak az a magyarázata, hogy Várfalván az 1950-es évekig valóban foglalkoztak e mesterséggel, s a tábor szervezőinek szándéka e hagyomány felelevenítése.

Az elmúlt négy évben egyre növekvő sikert könyvelhettek el a szervezők. A néptánc-táborra a szakma is felfigyelt. A szervezők immár természetszerűen folytatják az elkezdett munkát e téren. A várfalvi néptánc-táborra érdemes odafigyelni, hiszen a környék egyetlen ilyen jellegű rendezvénye.

Sándor Krisztina

Kerti szemlélődés

folytatás a 2. oldalról

s oltják szomjukat a vadszamarak. Fölöt-tük tanyáznak az égi madarak, és az ágak közül hallatják hangjukat. Hajlékaiból megöntöződ a hegyeket, és műveid gyümölcséből tápláld a földet.” A 23. zsoltár írója azt énekl meg, amint a Teremtő az emberre is gondot visel: „Füves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti...” A Teremtő gyümölcsöző munkájához hasonlóan a miénk által is gyümölcsöt kell hoznia a teremtett világnak. Ahogy Isten gondoskodik a teremtményekről, úgy Isten képmásaként az embereknek is gondoskodniuk kell a világról, a teremtményekről. És ahogy Nőé nem takarékoskodott az idővel, a költségekkel, amikor a teremtményeket a kipusztulás fenyegette, nekünk sem szabad ezt tennünk. Az „özönvizek” – Nőé idejében a vízözön, a mi időnkben az emberek özöne – ellepik a földet, elsodorják a teremtményeket, s ezzel korlátozzák az ő lehetőségeiket arra, hogy megtartsák Isten parancsát: „Szaporodjatok és sokasodjatok!” Így, miközben nekünk, embereknek megadatott, hogy élvezzük a teremtett világot és részesedjünk gyümölcseiben, nem szabad tönkretennünk azt a termékenységet, amelytől a teremtett világ teljessége függ. Ez azt is jelenti, hogy az ember nem élhet a többi teremtmény kárára. Meg kell hallanunk Ezékiel próféta mély értelmű intését: „Nem elég nektek, hogy a legjobb legelőn legeltek? Miért taposátok össze lábatokkal a többi legelőt? Tiszta vizet isztok. Miért zavarjátok föl lábatokkal, amit ott hagytok?” (34,18)

A beteljesedés és a korlátok elve szerint be kell teljesítenünk a teremtést, de

csak saját korlátain belül. A gyümölcsöző és bőségben töltött élet a Biblia szerint nem mérhető pusztán számokkal. A gyarapodási lehetőségek valóra váltása nem egyenlő a bőségben töltött élettel. Mert ha minden élőlény elérhetné szaporodási potenciálja maximumát, az élet ellehetetlenülne a földön. Ezt a Szentírás is felismeri a termékenységéről szóló részekben: „Töltsétek be a földet, az eget és a tenger vizeit!” A betöltés itt kétségekívül gazdag, bőséges, virágzó teljességet jelöl, amely a teremtett világot olyan termékenynek látja, hogy az a szó szoros értelmében rajzik az energetikus teremtményektől, köztük az emberektől. E termékenység azonban határok és korlátok közé szorított. A szó, amely a betöltést jelöli ezen a helyen, azt jelenti: „teletölteni” vagy „beteljesíteni”. Mindkettő egyfajta végpontot, kapacitást, beteljesedést jelent. Ezért ez az áldás nem korlátlan: ehelyett e szó úgy láttatja az élőlényeket, hogy azok Isten teremtett világra vonatkozó törvényének határain, a fizikai és biológiai határokon belül virágozzanak.

Végül a szombat elve azt mondja, gondoskodnunk kell a teremtett világ „szombati” nyugalmáról. Az Ószövetség előírja, hogy hét naptól egyet meg kell őrizni, mint az emberek és állatok pihenésének napját. Ugyanez a földre is igaz. „Ha rendeleteim szerint jártok, parancsaimat megtartjátok és megteszitek: megadom nektek az esőket a maguk idejében, megtermi a föld a maga termését, és megtelnek a fák gyümölcscsel.” – szól az Úr ígérete. Jézus az Újszövetségben pedig egyértelműen azt tanítja, hogy a szombat van a földért, s nem fordítva. A szombat-évet tehát azért kell megtartani, hogy megóvjuk a földet szüntelen kihatás-

lástól – a pihenés és újrafeltöltődés ideje ez. De ez a „szombat” nem pusztán törvényszerű követelmény, sokkal inkább nevezhető mély értelmű elvnek. És ezért természetesen nem is korlátozódik a mezőgazdaságra, hanem az egész teremtett világra vonatkozik.

A pusztá törvényen túl azonban a szombat-törvények megfogalmazzák egy elvet: az időszakokéinti pihenést, amelyet a jó vezetők adnak a rájuk bízottaknak (önmagukat is beleértve), hogy megújulhassanak, helyreálljanak és kiteljesítsék önmagukat. Amikor azon kapjuk magunkat, hogy érveket gyűjtünk a szombati nyugalom megszegésére, s az emberek, a föld, az élőlények pihenése ellenében, az idő és tér kihasználásának olyan útjait keressük, amelyek hamarosan bennünket és más élőlényeket a kemény és félelmetes végső határok felé lódítanak, az ökológiai összeomlás, az éhínség és a kihalás irányába.

A Szentírás szerint tehát a kérdés nem az, hogy a végső határnál vagyunk-e, hanem hogy be tudjuk-e tartani, s valóban betartjuk-e az isteni törvényeket? Képesek vagyunk-e úgy élni, hogy közben ne csökkentsük Isten termékeny áldását? Tiszteletben tudjuk-e tartani a teremtett világot, annak rendszerébe illeszkedőnek tartjuk-e magunkat?

Amikor kertem fáinak hűvös árnyékában békésen hátradőlök székemben, s most újból szemügyre veszem a világot, hirtelen zamatosabbnak érzem az amúgy megszokott barackot, s finomabbnak, húsebbnek az imént természetesen tűnő hideg vizet. Ebben a pillanatban nemcsak birtokosa, de felelőse is vagyok e kertnek, mely akár a Paradicsom is lehetne.

Az elfelejtett tündérvilág ébresztése

Firtosi Kaláka 2006

„A Firtos-hegy kebelében ma is tündérek élnek. Aranyoszlopos palotában laknak, s csak éjjel, szép holdvilágban jönnek ki a föld felszínére.”

Aki csak olvassa vagy hallja a legendát, annak szíve már e kezdőszavakra is megnyílik a szépre, a jóra, s észrevétlenül máris újra gyermekké lesz, belép egy másik világba. Mert az ember egyik legszebb tulajdonsága, hogy mindig olyan szférába kívánczik, ahol igazán jól érezheti magát, ahol az evilágitól eltérő, magasabbrendű törvények uralkodnak. Ennek kapcsán elég, ha csak a vallások világából oly ismeretes „Isten országára”, a mennyországra vagy a gyermeki lelkek szülőhazájára, Meseországra gondolunk. Mindannyiunknak szüksége van egy ilyen utazásra, ahol a mondák, legendák világában felüdül, új erőre kap megfáradt lelkünk. Elég a sok lehetetlen tépelődésből,

a korlátozott lehetőségekből! Olyan helyre, alkalomra vágyunk, ahol nem a pénz, hanem a lélek ad a képzeteknek szárnyakat.

Így léptünk ki mi is Deák Jenő barátommal a valóságos világból a lehetőségek birodalmába, amikor 2005. késő őszén megosztottuk egymással gondolatainkat. Ismerve e vidék, e falvak örömeit, kiváltságait, amelyekben nap mint nap része lehet az itthon lakónak – de közben nem feledve azokat a szerény lehetőségeket sem, amelyek sokszor szabnak határt egy elképzelésnek, vagy éppen gyökerében megfojtják az álmokat – vágyakat, tervek, elképzeléseket cseréltünk.

Jenő a régi kilátó újraépítéséről álmodott, amely talán az egyetlen élményt nyújtó hagyatéka volt az elmúlt rendszernek. Az 1066 m magasba nyúló Firtos-tető, úgy látszik, hadgyakorlati szempontból sem lehetett jelentéktelen, mert az egykor katonákkal épített, fenyőfából ácsolt kilátóról tiszta időben hatvannál is több település volt látható! Az otffejtett építmény hosszú évtizedeken keresztül nyújtott életre szóló élményt a bátrabbaknak. Volt köztük vakmerő gyermek, akiről otthon nem is sejtették, hol jár, de felmászott rá az a Firtoson pityókaföldjét gondozó földműves is, aki a gyönyörű táj iránt érzett szerelmében kereste néhány perces déli pihenőjét.

Én pedig színes falutáblákról álmodtam. Olyanokról, amelyek megszólalnak a népi motívumok, faragott díszek és a színek nyelvén, és méltóképpen őrzik Firtosváralja nevét. Elbeszéli a szülőházát már régen eladó gyermeknek, hogy itt egyszer olyan édesanyák éltek, akiknek gyermekük volt a szívük helyett, az édesapák pedig nem pénzből, hanem kalákában építették az életet. És hogy itt minden helynek, lankának-dűlőnek neve van, amelyet szájról szájra örököltek a korábbi nemzedékek. Falutáblák, felkiáltó jelek arról, hogy „a nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely”. Itt élned s halnod kell(ett volna).

Amint megszólalt bennünk a gyermek, úgy érzem, megtelünk minden olyan erővel, megkaptunk minden olyan hatalmat, amellyel tornyot lehet építeni, falut, tájat lehet szépíteni. Minden, ami ezután történt, önmagától működött, mert mind-

végig munkálkodott egy belső erő, amely életben tartotta elképzelésünket. Felvettük a kapcsolatot a magyarországi Ars Topia Alapítvánnyal, amely – mint megtudtuk – olyan tájépitészeket foglalkoztat, akik már hat székelyföldi kalákát szerveztek az évek során. Ötleiteinket, kezdeményezésünket örömmel fogadták, és biztosítottak támogatásukról.

Időközben ráérettünk arra is, hogy a sorsközösségünkben fakadóan nemcsak Firtosváraljának, de Énlakának és Székelypálfavának is szüksége volna egy, ilyen lelki felüdülésre, szemléletváltásra.

A tél folyamán négy munkaértekezletet tartottunk a falvak képviselőivel és magyarországi tájépitészekkel, míg végül az új ötletek, javaslatok, észrevételek mentén kialakult egy összefüggő kép. Kiderült, hogy a régi kilátó helyére most nem tudunk újat építeni, de lennebb épülhet egy filagóriás kilátó, és hogy lenn, a falvakban nemcsak falunévtáblákra lenne szükség. Körvonalazódott bennünk, hogy minden falut lássunk „el kell látni” utca nevekkkel, amelyek a szájhagyományban elevenen élnek, vagy az idők során éppenséggel feledésbe merültek; temp-

lomaink előtt állnia kell egy-egy olyan tájékoztatónak, amely röviden vázolná a szent helyek történetét; minden faluközpontban történeti táblát kellene állítanunk, amely a falu történetét hivatott elbeszéli; e települések nevét őrző táblákat a falu ékévé kelle tenni; a három falunak jó volna egy olyan kilátót építenie a Szelesdombra, amely, ha nem is firtosi magaslatról, mégis élményt nyújt minden nemzedéknek.

Munkánknak jelmondatot választottunk, és felírtuk homlokunkra: „Ébresszük együtt a firtosi tündérvilágot.” Ennek szellemében dolgoztunk mindvégig.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy mindhárom faluban akadtak olyan barátok, társak, akik kezdettől fogva hűséges elkötelezettek voltak az ügynek, és minden munkában becsületesen részt vállaltak. Csak így sikerülhetett összegyűjteni azt a szükséges anyagi hátteret, amely mindvégig biztonságot jelentett nekünk. Felkerestük a közbirtokosságokat, az önkormányzatokat, a faluból elszármazott vállalkozókat és mindazokat a jóindulatú, tehetős embereket, akikről hittük, hogy támogatni fognak.

Június 23-án megérkezett az első csapat, és két-három nap múlva már több mint harminc vendégünk volt a Felvidékről, Németországból és Magyarországról, akiket e három falu magába fogadott.

Mindennapjainkat a tervek, rajzok alapján elvégzett munka töltötte ki. Egy időben négy munkaponton fűrtak, faragtak, festettek, csiszoltak. A helyieknek és főként Kolumbán Gábor főgondnoknak köszönhetően a szükséges nyersanyag mindig időben érkezett, így hát alig maradt valami, amit ne sikerült volna elkészíteni. Esténként a megfáradt és kiéhezett kalákásokat a közös vacsora, a megterített asztal hívta egybe. Ezt követően rövid előadások hangzottak el a táj és helyi kultúra összefüggéseiről, majd a napi élmények mentén éjjeli sötétségbe merülő beszélgetések kezdődtek. Az esték varázslatai közül kiemelem a „székely tűzijátékot”, amelynek égbe pattanó szikráinál ismertük meg egymást, Józsi bácsi hegedűjátékát, amikor dalolni kezdett a lelkünk, és fűjtük a népdalt, csárdást és nótát, aztán Szávai tanító bácsi, Drexler Dóra szívhez szóló előadását s Dancs Lajos tiszteletes úr bográcósát, amelynek nyomán az éhséget kitérta bennünk a jóllakottság öröme.

A tíz nap gyorsan elszállt, s mint mindig, ahogy lenni szokott, még az utolsó percekben is kalapács csattogott. Július 2-án, vasárnap a gyülekezetek átvették, amit alkottunk. Késő délután a megépült kilátónál avatóünnepséget tartottunk, ahol a három falu népe lelkeséssel együtt mondott hálát a gondviselő Istennek, hogy megvalósult az álmunk. Időközben már a kecskeolló paprikás is készen illatozott, s – a főszakács becsületére legyen szólva – mindenki jóllakott, még az üst alja is kopogott.

Így ért véget a firtosi kaláka július első vasárnapján, Sarlós Boldogasszony napján, és mi is boldogok voltunk, hogy a Firtos lova hátáról ránk mosolygott a Gondviselés.

Solymosi Alpár

Újabb aranylakodalom a kolozsvár-írisztelepi unitárius egyházközösségben

Az idén már másodszor lehettünk boldog részvevői aranylakodalomnak egyházközösségünkben. Június 25-én emelkedett hangulatú istentisztelet keretében ünnepelhettük Szederjesi József és neje, született Bartha Ida házasságának ötvenedik évfordulóját. Akárcsak a két hónappal ezelőtti jubileumon, nemcsak a család ünnepelt, hanem a bővebb család, egyházközösségünk is.

Az istentisztelet alatt a jubiláló házaspár a templom piacán külön székeken kapott helyet. Gyülekezetünk ezzel kívánta jelezni nagyrabecsülését a Szederjesi család iránt mindazért, amit a gyülekezetért tett, és amit számunkra jelentenek. Az istentisztelet keretében sorra kerülő jubileumi szertartás az élet szépségéről tett élő tanúbizonyság volt. Az Isten iránti hála és szeretet érzése kerített hatalmába valamennyiünket. A szertartás után az egyházközösség részéről a gondnok atyánkfia verssel köszöntötte a jubiláló házaspárt, és átadta az egyházközösség ajándékát. Az ünneplő család tagjai asztalközösséghez hívták a templomi gyülekezetet. Jó volt együtt lenni, az életért és a családi élet áldásaiért Istennek hálát adni, majd ezt követően önfeledt énekléssel egyszerűen együtt lenni és mulatni. Isten adjon a Szederjesi házaspárnak további boldogságot és hosszú életet!

Mezei Csaba

325 éves a homoródújfalvi unitárius egyházközség

A homoródújfalvi unitárius egyházközség önálló története 1681. január 14-én kezdődik, addig az oklándi egyházközséghez tartozott, annak filiájaként. Mivel a faluközösség egyöntetűen unitárius, arra következtethetünk, hogy a lakosság az unitárius vallásra a reformáció korában tért át – akárcsak a szomszédos Oklánd.

Az elszakadáskor felvett jegyzőkönyv ezeket írja: „Anno 1681 dik 14 Januarii Tempore Visitationis Tiszteletes Kövendi Mihály úr Udvarhely Széki Unitárius atyafiak Seniora a Tiszteletes Assesor Atyafiakkal jelen lévén H-Újfaluba a Bíró János házából, a teljes falu és az altere parte mindegyik jelen lévén. Proponálá Ts. Esperest úr ökegyelme, hogy a becsületes Újfalvi atyafiak már régtől fogva a bajoskodását az oklándi és újfalvi atyafiaknak mivel azt kívánta Újfaluba, hogy önéki adassék szabadság az oklánditól való elszakadásra Tiszt. Esperes ökegyelme Kövendi Mihály úr kívánságukat proponálva mint az Szt. Konzistorium mint pedig végezetre a Szt. Zsinat előtt meggyűzetetvén tiszteendő Püspök úr N. Solymosi Kontz Boldizsár úr a sokszori búsitástól mint a Szt. Zsinattal együtt [...olvashatatlan] A kandicianist az elszakadást meg engedvén a Tiszteletes Esperes úr ökegyelme az assesor atyafiakkal mire vezette az Újfalvi atyafiakat rendre feljegyeztetvén következnek.”

Ezek után következik a pap fizetésének felsorolása a megállapodások szerint. Mai szóval úgy mondanánk: ez Homoródújfalva unitárius egyházközségének „születési bizonyítványa”, amelyet ezelőtt 325 évvel állítottak ki.

A neves évforduló tiszteletére az egyházközség falutalálkozót rendezett, hazahívva idegenbe szakadt fiait. Ez már a negyedik falutalálkozó az egyházközség életében. Az első 1993-ban volt, amelynek varázsát épp az „első alkalom” adta. A máso-

dikra 1996-ban, a honfoglalás 1100. évfordulója alkalmával került sor, míg a harmadikat a jelenlegi templom építésének 200. évfordulójának tiszteletére rendezték.

2006. július 15–16-án tehát a falu újra összehívta szülőiteit ünnepelni. Ez alkalommal idelátogattak a kaliforniai testvér-egyházközség, Berkeley templomi kórusának tagjai is.

Az ünnepi istentisztelet július 15-én, szombaton de. 11 órától kezdődött. A szószéki szolgálatot magam végeztem, az úrvacsorai beszédet Benedek Mihály homoródkarácsonyfalvi (homoródújfalvi születésű) lelkész mondta. Az énekvezéri munkát Máté Ilonka homoródszentpéteri és Benedek Enikő segesvári énekvezér (mindketten homoródújfalvi születésűek) végezte. Úrvacsoraszózat után Anne Greenwood testvér-egyházközségi kapcsolattartó adta át a berkeley-i (Egyesült Államok) unitárius-univerzalista egyházközség üdvözlését, majd Christopher Craethennin vallásotató lelkész szolt a testvérgyülekezet nevében az újfalviakhoz. A záróének előtt Bryen Baker kórusvezető vezényletével a testvérgyülekezet 14 fős kórusa énekelt.

A templom előtt a homoródújfalvi gyermekek tartottak előadást a szülőföld szeretetéről. A vers- és énekösszeállítást Gódra Klára nyugalmazott magyar szakos tanárnő tanította be.

Üdvözölte az ünnep alkalmával az egybegyűlteket a Homoródújfaluhoz tartozó Székelysombor leányegyházközségének testvérgyülekezete, Redwood City lelkésznoje, Julia Older is.

Az istentisztelet után az ünneplők a szeretetotthonban rendezett népművészeti kiállítást, majd a kultúrotthonban kiállított festményeket tekintették meg. A rendezvények után közömbösködtek a kultúrotthonban az ez idő alatt is szorgosan munkálkodó asszonyok. Este a falutalálkozó bál hangulatkeltő bevezetőjeként a berkeley-i kórus ejtett ámulatba – erre a helyi Nefejejs Együttes válaszolt székely táncsal.

A vasárnapi szabadtéri multság során – bár a kedvezőtlen idő miatt a falu belterületén kellett megtartanunk, visszafogott körülmények közt – a sátorponyva alatt elfogytak a flekkenek és apróhúsok, s a jó hangulat sem dermedt meg a hidegben.

Az amerikai vendégek július 19-én búcsúztak a falutól, feltarisznyálva gazdag élményekkel, amit az azelőtti este a lelkészi lakás udvarán hangulatos táborfűz mellett egymással megosztottunk. A homoródújfalvi egyházközség pedig Istenben bízva, 325 éves „régiséggel” néz a következő, a 326. év teendői felé.

Tele volt a templom, tele a karzat, tele volt a szívünk-lelkünk. Eljöttek az amerikai testvérek is, és eljöttek Székelysombor leányegyházközség képviselői és az amerikai testvérek is. Ott voltak az idősek és fiatalok egyaránt. Ott volt mindenki, aki csak tehette. A helybéli lelkész prédikál, annak rendje és módja szerint. Történelmi ismertető, adatok, tények... Minden kimondott szava igaz és szép. Egy mondatára nagyon figyelmes leszek. Valahogy így hangzik: ez a falu nem adott nagy embereket, államférfiakat, minisztereket... Tiszta igaz. De ez a kicsi falu – egyházi berkekben is közismert – hét papot adott az utolsó hetven esztendőben (ifj. Végh Mihály, Péter József, Benedek Sándor, Benedek Jakab, Benedek Mihály, Kelemen Levente és Józsa István Lajos). És még sok tanult, diplomás embert adott... de most nem ez a lényeges. Újfalufalu összetartó, hitüket szerető, hozzá ragaszkodó, gerinces, őszinte, becsületes és hűséges embereket adott. Itt nincsenek egymásra irigykedő, haragtartó, önző, törtető emberek. Legalábbis az én szememben nincsenek.

A mozgó úrvacsora-vételkor látom meg igazán: nagyon sokan hazajöttek a más helységekbe „férjhez mentek” közül is. Késztetést érzek azonnal bemenni a paplakra és megnézni a keresztlési anyakönyvben: hány újfalusi születésű leánygyermek volt az utóbbi ötven évben megkeresztelve, és azok közül hányan tértek át házasságuk révén más vallásfelekezetre? Az eredmény – ahogyan rég sejtettem – felemelő, gyönyörködtető. A 75 megkeresztelt újfalusi születésű leány közül csupán két lány tért át a katolikus vallásra.

Benedek Enikő

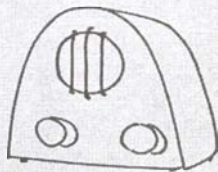
Ilkei Árpád

Áldott nagyszülők

„A legfőbb művészet, tudod, mi? / Derűs szívvel megöregedni! / Tenni vágynál, s tétlen maradni, / igazad van, mégis hallgatni. // Soha nem lenni reményvesztett. / Csendben hordozni a keresztet / [...] / Teljesen ezt a művészetet / megtanulni nehezen lehet. / Ára öregem is sok küzdelem, / hogy a szívünk csendes legyen, / és készek legyünk beismerni: / önmagamban nem vagyok semmi!” – írja Túrmezei Erzsébet.

Az élet haladtát, az idő múltát és benne a nemzedékek váltakozását szinte észre sem vesszük a nagy „rohamban”, amitől aztán idős korban már csak *csodákban* veszünk tudomást. Például az unokákat! A csoda nem is egyéb, mint érzésük, totyogó ügyetlenségük és máris-meglelt-emberré-válásuk. De jó is, hogy hamar felcseperednek. Hiszen mi is lenne a nagymamákkal unokák nélkül?! Kikre pazarolnák a még bennük levő, évek óta gyülemelő gyöngédséget, szeretetet? Olykor több türelemmel tudnak foglalkozni az unokákkal, mint annak idején a maguk gyermekeivel.

Néha talán „amúgy igazán” pótolni akarják azt is, amit saját gyermekeikkel szemben elmulasztottak. Sok esetben épp az unokákban folytatódik életük, bennük kelnek életre egyes „családi tulajdonságok”. És amikor együtt ülnek az unokákkal a képes Biblia mellé? – az unokák kérdései régen szunnyadó érdeklődést is fölszítanak bennük, érdemesnek tartják újból belemélyedni. Persze ezek a kapcsolatok sem mindig felhőtlenek. Előállhatnak az unokák „igényes”, korszerű kívánsággal, hiszen sok tekintetben jobban értenek a gyorsuló idő, a technika dolgaihoz, mint nagytata. S ekkor már a nagyszülőkön a sor: képesek-e lemondani képzelt csalatkozhatatlanságukról, arról, hogy mindent jobban tudnak; elfogadják-e, hogy az unokák immár mindenkinél okosabbnak tartják magukat? Semmi baj! Elvégre az idős embernek nem kell már bizonyítani. Három éve, medeséri ittlétünk alatt sok tiszteletet és szeretetet kaptunk tőlük, a nagymamáktól, nagyapáktól; és úgy érezzük, megérdemlik, hogy ünnepet szervezzünk számukra. Hiszen ötven éven át áldoztak nemcsak a családjuknak, hanem az egyháznak is. Az ünnep-szervezésben, a gondoskodásban kiváló társunk volt és marad Szombatfalvi József esperes. A szíveket megérintő szavait, jóindulatát sokan valódi áldásként élük meg. De épp ilyen hálásak vagyunk fiataljainknak, ifj.

Unitárius rádióműsorok

Meditáció – az elmélkedés műsora
Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon, szerdai napokon, 9.30-kor.
Szerkeszti: Kovács Mária.
szeptember 27.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalm szerűen,

vasárnapokon, 17.30-kor.
Szerkeszti: Kovács Mária.
szeptember 10., október 15.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
szeptember 2., 16., 30.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen.
Szerkesztik: Csáki Levente, Gál Zoltán és Szabó Előd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Bálint Imrének, ifj. Ambrus Katalinnak, Solymosi Tündének és ifj. Major Lászlónak, akik (Csekefalváról kerékpározva is) szombatonként két hónapon át tanulták, gyakorolták a nagyszülő-köszöntő ünneplés színi jelenetét.

Nincsenek kincseink, amit a hívek „lába elé szórnatnánk”. De lelkünk őszinte érzéseivel, hálájával, imánkkal szeretnénk szolgálni.

Bálint Mária

Gondnokélet Magyarorszáton

1934-ben születtem Magyarorszáton, népes családban. Hatan voltunk testvérek, négy fiú, két lány. Az iskolát Magyarorszáton végeztem, 5 osztályt az unitárius felekezeti iskolában. 14 éves voltam, amikor édesanyám meghalt, attól kezdve édesapánk és nagymama vigyázott ránk. 1950-ben konfirmáltam, azután elhagytam a „gyermekhez illő” dolgokat, komo-

lyabban kellett venni az életet. Húszéves koromban besoroztak katonának. Mielőtt berukkoltam volna, házasságot kötöttem Domokos Eszterrel, aki szintén Magyar-

száton született, 1932-ben. A katonaság után hazakerültem, neki kellett fogynom – mint a fecskéknék – hajlékot építeni, kinn a tanyán. Isten megáldott két fiúgyermekkel, Jánossal és Jóskaival, sőt már egy unokám is van. Gazdálkodásból éltünk, élünk mind a mai napig.

1972-ben beválasztottak a keblitánácsba. Nagy öröm volt számomra, minden ünnep alkalmával fel tudtam keresni azokat, akikkel együtt növekedtem és akikkel egykor játszottunk.

Ahogy Jézus mutatta meg az élő víz forrását a samariai asszonynak, úgy hozták hozzánk is az „üdítő forrásvizet” a lelkészeink, énekvezéreink is a zsolttáron, prédikációkon, bárdításokon keresztül, vasárnapról vasárnapra.

1987-ben, abban a nehéz időben tehát, amikor a lelkészeinket még igencsak szorongatták, a keblitánácsban új kurátort kellett választani. Azt mondtam akkor a tiszteletes úrnak, hogy húzzunk sorsot, ahogyan egykor a tanítványok választottak újabb tizenkettediket Júdás helyére. Úgy is lett. A „sors” pedig engem szemelt ki. Miután a fogadalmat letettem, az esperes úr hozzám intézett szavai szinte belém vették: „Vigyázzon, gondnok úr, a tisztség szép, de gondokkal is jár.”

folytatás a 10. oldalon

Kiss János

Gondnokélet...

folytatás a 9. oldalról

Való igaz. Már 87-ben köri közgyűlésre készültünk, annak előkészítése is komoly feladatnak bizonyult. 88-ban meg püspöki vizitáció volt nálunk. Majd később, már a 90-es években, szerre jöttek Amerikából, Németországból, Magyarországból, a hazai gyülekezetekből. Alig telt

el négy esztendő, a tiszteletes úr kórházba került. Mi fölkerestük a betegágyánál, mert hozzánk tartozott, mi meg öhozzá. 1992. szeptember 4-én temettük.

Emlékezetes volt az a karácsony este, amikor feszülten vártuk, hogy jöjjön valaki ehhez a gyülekezethez is. Sokáig úgy látszott, nem jött senki. Karácsony első napja reggelén Farkas Dénes akkori főszámvevő (ma esperes) tartotta az isten-

tiszteletet, és osztotta ki az úrvacsorát. Az új évben jött Benedek Ágoston, a következő évben pedig kinevezték Balázs Tamást magyarszováti lelkésznek.

Földterületeinket és az erdőt visszakaptuk, javítunk, gondozunk, törekedünk arra, hogy megőrizzük, amit apáink ránk bízta. Most, húszévi fáradozás után eljött a búcsúzás napja is a gondnoki szolgálatról. Istennek legyen hála érte.

Szeretet-híd

Fényes napra virradtunk július 7-én, amikor újra fogadhattuk az Egyesült Államokbeli Westportból hozzánk látogató testvérgyülekezetünk hét tagját. Kedves vendégeinket gyülekezetünk családjainál szállásoltuk el. A találkozó fénypontját a július 9-i istentisztelet jelentette. Bíró Mihály helyi lelkész prédikációjában összefoglalta és magyarázta, hogy Jézus arra kéri mindenkorit tanítványait, hogy az emberek előtt a szeretet legyen az ismertetőjegyük. Ha figyelemmel vizsgáljuk a körülöttünk levő teremtett világot, mindennek van valamilyen sajátos, leginkább rá jellemző ismertetőjegye. Így az embernek is kell hogy legyen valamilyen összevághatatlan lelki-erkölcsi „pecsétje”. Sajnos sokakat a gazdagság, a szépség, az értelem, a szellemi képesség, a testi erő alapján „ismerünk meg”. Ezek azonban az idő teltével mind elenyésznek. Jézus ezért tanítványai számára ismertetőjegyként a szeretetet ajánlotta, mert látta és átérezte, hogy minden „gyermek” szeretetre vágyik. Amikor azt kérdezték tőle, melyik a legfontosabb törvény, ő a szeretet kettős parancsát jelölte meg – Isten és az embertársak iránt. „Nincs ezeknél nagyobb parancsolat.” Pál pedig hozzáteszi: „A szeretet mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem fogy.”

Ez az alkalom remek bizonyítéka lett annak, hogy a westporti testvérgyülekezet nem pusztán szóval szereti az alsóbaldogfalvi közösséget, hanem tiszta szívből, cselekedettel. Ez a találkozás ünnepet sugárzott, hiszen a megosztott öröm: kettős öröm. A szeretetteljes testvéri találkozás új megerősítése volt annak a lelki hídnak, amely a westporti és alsóbaldogfalvi gyülekezetet összekapcsolja. Amerikai vendégeink között Linda Hudson angolul köszöntötte a jelenlevőket, szavait Lőrinczi Ágnes és Bán Andre tolmácsolta. Miután Hudson bemutatta a „küldöttség” tagjait, a vendégek Bartók-éneket adtak elő magyarul, majd több más éneket, immár anyanyelvükön. Bejelentették, hogy

továbbra is támogatják anyagilag az unitárius tanulókat, ez alkalommal pedig a gondnoknak is átadtak egy összeget, ezzel is segítséget nyújtva a központi fűtés bevezetéséhez az unitárius papi lakba. De emellett ruhaneművel is megajándékozták a gyülekezet tagjait.

Mivel mostani látogatásuk célja a családi kapcsolatok erősítését is szolgálta, az itt töltött hét nap alatt a faluba élő minden egyes unitárius családot felkerestek, és lefényképeztek, amiből majd albumot szerkesztenek, hogy a westporti gyüleke-

zet minden tagja közelebb kerülhessen az alsóbaldogfalviakhoz.

A vendégfogadók közös kirándulást is szerveztek, felkeresték a dévai várat, az „unitárius Golgotát”, illetőleg a vajdahunyadi várat, ahol ismertették Hunyadi 550 évvel ezelőtti dicsőséges győzelmét a törökök felett.

Amerikai vendégeinknek nagy segítségükre voltak a fiatal „tolmácsok”: Bíró Mihály, Krammer Ágnes, Krammer Lídia és Bíró József.

Gálfalvi Gábor

Aki a betegségben is istenfélő maradt

Átyim Sándor
néhai iklandi gondnok emlékére

Isten titkai közé tartozik, miért engedi szenvedni a Benne bízó, feddhetetlen életet élő, sokak által szeretett és becsült gyermekeit. E kérdést nem tudjuk pusztán emberi értelemmel megválaszolni, hittel kell hogy megközelítsük – és Istenben lelki békességre találunk. Amikor megkérdeztem néhai testvérünket, hogyan tudja elviselni azt, hogy se éjjele, se nappala a testet sanyargató fájdalomtól, az ő válasza egybecsengett a bibliai Jóbéval: „Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.”

Néhai Átyim Sándor nehéz betegségében is istenfélő maradt. Július 9-én Isten magához szólította. Hat éven át kis egyházközségünk gondnokaként odaadással tevékenykedett, testileg betegen is szervezte 2005-ben az árvízkárosultak javára történő pénzbeni gyűjtést, irányította és személyes példájával átlelkesítette a közmunkát.

A hitvestársi hűség, a testvéri, apai, nagyapai szeretet jegyében élt boldog családi életet.

Július 11-én kísértük utolsó földi útjára és kegyelettel adtuk meg a végtisztességet. Pihenése legyen csendes, emlékét szeretetben megőrizzük.

Pálfy Anna-Mária

Nőszövetségi találkozó Székelykeresztúron

„Márta, Márta sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.” (Lk 10,41–42)

Lukács evangéliuma jól ismert szavai-
val köszöntöttem nőtársaimat Székelyke-
resztúron, a július 7-i körű nőszövetségi
közgyűlésünk alkalmából, amelyen a ti-
zenkét egyházközösségből érkezett képvil-
selők mellett részt vett Szabó Magdolna
főtisztelendő asszony és Asztalos Klára
UNOSZ-elnök. Nyitóáhitatunk alapgon-
dolataként azért választottam a fentebb
idézett verseket, mert jól kifejezi női sze-
repeinket, amelyekért mindenkor há-
lát kell adnunk Istennek. Azért is, hogy
– mint Márta – konyhák gőzös világában
teremthetjük meg a holnapok betevőjét,
amikor a testért aggódunk, és sokszor arra
gondolunk, hogy idegenbe szakadt gyer-
mekünknek van-e meleg étele. De ugyan-
akkor hálat kell adnunk Istennek az olyan
alkalmakért, mint e találkozás, amikor le-
ülhetünk a Mester lábaihoz, és lelkiel-
táplálkozhatunk azokra az időkre, mikor
nekünk kell biztatni, világító
lámpásként megállnunk sze-
reiteink mellett.

Unitárius hitelveink szer-
int Jézus valóságos ember
volt. Míg más keresztény fe-
lekezetek szerint Jézus gyó-
gyításával csodát tett, mi azt
valljuk, hogy gyógyító tettei
nem mondanak ellent a ter-
mészet törvényeinek, tehát a
gyógyítások ténylegesen, fizi-
kailag valós módon megtör-
ténhettek. A legtöbb esetben funkcionális
természetű betegségek lehettek, amelyet
személyiségének különleges erejével va-
lóban meggyógyíthatott a Mester. A nő-
szövetségi közgyűlés előtt a résztvevők-
nek a betegségek típusairól beszéltem, és
a módokról, ahogyan Jézus gyógyításai
végbemehettek – feltételezéseink szerint.
Az előadást követően széleskörű beszél-
getés bontakozott ki. Megosztottuk véle-
ményünket, tapasztalatainkat a gyógynö-
vényekről, hatékonyságukról, arról, hogy
mikor kell gyűjteni, és hogyan kell hasz-
nálni azokat. Sokan személyes élményei-
ket meséltek el azzal kapcsolatosan, hogy

találkoztak olyan emberekkel, akik gyó-
gyító erővel rendelkeztek, vagy jól gaz-
dálkodtak a rendelkezésükre álló energiá-
val. Mindezekből az egyik résztvevő azt a
következtetést vonta le, hogy Jézus ember
voltát megerősíti, hogy voltak és lesznek
hozzá hasonló, különleges gyógyító erő-
vel rendelkező emberek.

A helyi nőszövetségek munkájának is-
mertetése mentén „induló” tapasztalatai-
mat – minthogy alig egy éve vagyok lelkes
– nagyon sok ötlettel tudtam kiegészíteni,
hiszen nagyon sokrétű tevékenységek
folytak a nőegyletek keretében. Csak né-
hányat említek: színjátás, előadások, ki-
rándulások, műsorok, bálók szervezése és
nem utolsósorban segítség a különböző
szeretevendégségek megszervezésében.

Szabó Magdolna és Asztalos Klára ér-
tékelte a nőszövetségek tevékenységét. Ál-
talánosságban azt mondhatom, hogy meg-
voltak elégedve a tevékeny-
ségekkel. Emellett azonban
Asztalos Klára felhívta figyel-
münket néhány hiányosságra
is, amelyeket a körű nőszövet-
ség működésével kapcsolato-
san tapasztalt. Először is sok-
kal jobb kell hogy legyen a
kapcsolat az országos egylettel
– ami azt jelenti, hogy a továb-
biakban az UNOSZ-rendez-
vényeken, gyűléseken rend-
szeresen részt kell vennünk,
és minél több alkalommal kell jelentke-
zünk nőszövetségi kiadványunkban – és
e lap hasábjain is.

Reméljük, hogy a jövőben hiányos-
ságainkat pótolva elmondhatjuk, hogy
helyi és körű szinten is nagyon jól végez-
zük munkánkat. Én hiszem, hogy ez a ta-
lálkozó már előrelépést jelent. És hiszem,
hogy Máriákként megpihenve a Mester
lábainál az „egy fontos dolgot” szívünkbe
zárva térünk haza gyülekezeteinkbe, ahol
a szívünk, lelkünk, életünk virágba boru-
lásával szolgálhatjuk Isten, embertársain-
kat, szeretteinket.

Makkai-Ilkei Ildikó

Egri csillagok a Hargitán

Életre szóló élményben volt része a
székelyudvarhely-belvárosi unitárius nő-
szövetség tagjainak július 29-én.

A hagyományos évi kirándulásunkat
tervezgettük éppen, amikor arról értesül-
tünk, hogy kirándulásunk napján nagy-
szabású zenés játék bemutatójára kerül
sor a csíksomlyói kegyhelyen. Ettől kezdve
úgy terveztük, hogy ezt a programot nem
hagyjuk ki, inkább a kirándulásunk me-
netét igazítjuk hozzá.

Többszöri egyeztetés után és alapos
szervezéssel indultunk el Hargita-fürdőre.
A szép nyári nap, a friss levegő, a tiszta
forrásvíz nagyon jó hangulatra derített
mindenkit. Mivel idősek is voltak közöt-
tünk, akik számára a gyaloglás nehezebb
volt, messzire nem mehettünk, így ismer-
kedtünk a fürdőhelyiséggel, megtapasztal-
tuk a kénes gázfürdő hatását, felkö-
szöntöttük Péter Erzsébetet születésnapja
alkalmából, aki ez alkalommal vendégül
látott a nyaralójukban. A helyi település-
sel is megismerkedtünk, megcsodáltuk a
Csipike borvízforrást, gyógynövényeket
gyűjtöttünk saját használatra. Sok ismer-
rőssel találkoztunk, akik éppen a helyi
mofettát keresték fel, és gyógyulni kíván-
tak, ezirányú tapasztalataikat nagyon szí-
vesen megosztották velünk.

Délutánra érve továbbindultunk Csík-
somlyó felé. A szép kegytemplomban meg-
pihentünk, és imádságos lélekkel, mély
áhitattal kértük a jó Isten áldását további
utunkra. Testben és lélekben megpihenve
indultunk neki a gyalogútnak, ahová már
érkeztek a távolabbról jövő érdeklődők is.
Az előadás kezdetére óriási tömeg gyűlt
össze.

A csillagos ég alatt felszerelt színpad,
a nagyszerű világítás és a kítőnő hangsze-
relés olyan élményt biztosított, amit elfe-
ledni nem lehet. Mindenki teljesen bele-
élte magát a János Zsigmond fejedelem
korában lejátszódó eseményekbe, amikor
az egri várát védő lelkes és hűséges kato-
nák is az egy Isten segítségét kérik elszánt
és kitartó harcukhoz. Késő éjszaka lett,
mire hazaérkeztünk, de az átélt élmények
elfeledtették a fáradtságot, és hálás szív-
vel köszöntük meg a szervezők munkáját.
Kis közösségünk pedig összetartozásban
megerősödve, élményekben gazdagodva
tért haza.

Blénessy Jolán

Szeretetszolgálatunk

Nőszövetségeink elsődleges feladatuknak tekintik az emberre való odafigyelést a szeretet jegyében, a rászorultak, az idősek segítségét – az asszonyok közösségének összetartásával, az idősek, betegek meglátogatásával, ajándécsomagok készítésével, az idősek vasárnapjának megtartásával.

A segítőkészség, a szolidaritás érzése azonban túllép a saját közösségek határain. A legnagyobb szabású példa erre 2005 augusztusában, szeptemberében adódott, amikor közeli és távoli nőszövetségek gyűjtést szerveztek, és háztartási felszerelésekkel, ruhaneművel, ágyneművel megrakott szállítmányokkal siettek a Nyikómenti árvízkárosultak megsegítésére.

De nőszövetségeink a lókodi Kiss Rozália Ökumenikus Öregotthon lakóinak ellátásához is évek óta rendszeres, jelentős anyagi segítséget nyújtanak. Az évi konferenciánkon összeállított program szerint minden hónapban legalább egy nőszövetség meglátogatja az otthont.

A látogatást szervezőmunka előzi meg, amelynek során a falusi egyházközségekben terményeket gyűjtenek, a városi nőszövetségek támogatókat keresnek, hogy adományokat gyűjtsenek, szállító járművet szerezzenek. A gépkocsik raktere ilyenkor megtelik élelmiszer-csomagokkal: zsákokban vetemény, tartós élelmiszerek, konzervek, zsír, szalonna, befőttök, gyümölcs, tojás, sütemények. Minden küldöttség visz személyre

szóló kis édességcsomagot az időseknek. A látogatás meghatározó esemény a vendégek és a ház lakói számára egyaránt. Jut idő beszélgetésre, műsorok kölcsönös bemutatására, közös éneklésre, imára.

Az élmények, benyomások meghatározók, sokszor elgondolkodtatók az idősek sorsáról. Íme néhány őszinte benyomás:

„Az idősek megfelelő körülmények között élnek. Sajnáljuk azokat, akiknek népes családjuk mellett öregotthonban kell tölteniük öreg napjaikat”. „A lókodi öregotthon lakói nagyon örvendtek a csomagoknak és a műsornak. Elégedettek a renddel, a tisztasággal és a sok szeretettel

és gondoskodással, amit kapnak.” „Régi ismerősökként tértünk vissza most már nyolcadszor Lókodra, és az otthon lakói is így fogadtak minket. A találkozás közvetlen és meleg volt. Mindannyian meglátódtunk, köszöntöttük egymást verssel, énekkel. Nehéz volt az elválás.” „Láthatólag jól bánnak az öregekkel. Ahhoz képest, hogy öregotthonban vannak és nem a maguk családjának körében, elég vidámak.” „Kovács Sanyi bácsi verssel kedveskedett. Az élményeket nehéz szavakban kifejezni. Isten segítse erőben és türelemben továbbra is a gondozók életét.” „A dalárdánk énekszámokat adott elő az otthon lakóinak. Meglepetésünkre ők is szavakat és verseket, énekeket adtak elő. Hangulatos két órát töltöttünk el együtt. Kellemes, tiszta a környezetük. Örvendtünk, hogy együtt lehettünk és szerény adományunkkal segíthettünk nekik.” „Az öregek nagyon jó ellátásban részesülnek mind anyagi, mind egészségügyi téren, csak a családi szeretet hiányzik. Ezek a látogatások nagyon fontosak számukra, hiszen a hétköznapokat ünneppé varázsoljuk.” „Ez volt első alkalommal tett látogatásunk. Egy mondatban csak annyit írhatok: nagyon sajnáljuk, hogy eddig nem zárkozhattunk fel a látogatók sorába. Új, meghatározó, leírhatatlan érzéssel gondolunk vissza június 24-re.”

Ez év elejétől a következő helyi nőszövetségek látogattak el adományaikkal Lókodba: Szentábrahám, Homoródszentpéter, Vargyas, Kénos, Korond, Medgyes, Homoródszentpál, Sepsiszentgyörgy, Felsőrákos, Kolozsvár.

Asztalos Klára

Augusztusi emléképek

Augusztus hava nekünk, unitáriusoknak mindenekelőtt a szejkai találkozót jelenti. Zarándokút ez évről évre sokunk számára, akik a lelki társainkkal való találkozás mellett tiszteletünket tesszük Orbán Balázs síremlékénél. A nagy utazó, útleíró, alapítványtevő élete azt példázza, hogy utazni, világot látni – éppúgy, mint olvasni, művelődni, de akár pusztán élni is – csak úgy érdemes, ha nemcsak önmagunkért, de másokért is tesszük, ha nemcsak mi leszünk igazabbak, jobbak általa, de a kis közösséget is gyarapítjuk, amelybe tartozunk és vele a hazát, amelyik nem a legszebb, nem a legcsodálatosabb, de az egyetlen, a pótolhatatlan, a miénk, s amelybe megérkezni az utazás legnagyobb öröme. Örökségként hagyta ránk fő művét, *A Székelyföld leírását*, amelyet

napjainkban is kézikönyvként használhatunk. Méltó helye ez az egyetemes találkozóinknak, mert itt az unitárius Orbán Balázsra is emlékezünk. Barátok, ismerősök egy-egy földrajzi nevet, tájegységet hoznak magukkal. Ilyenkor képzeletem szárnyakra kap, és otthonaikba szeretném követni mindannyiukat, hogy lássak, halljak, élményekben gazdagodjak.

2005 augusztusában néhány napra Debrecenbe és Miskolcra utaztam baráti és rokoni látogatásra. Debrecenben a Déri Múzeumból kilépve nyári felhőszakadásban, alföldi viharban találtuk magunkat. Az eső elől egy antikváriumban kerestünk menedéket. És a könyvek világában az erdélyi Bikafalvát emlegettük... Ki gondolta volna, hogy az emlékidező társalgás hát-

terében gólgotai megpróbáltatások órái zúdultak erre a Nagy-Küküllő menti falura. Ezt én is csak az esti órákban tudtam meg, amikor Miskolcon ért utól a férjem telefonhívása, és aggódó hangon közölte, hogy árvíz van Székelyudvarhely vidékén. Aggasztó a helyzet – így jöttek a tudósítások a tévében, újságokban –, a Nyikó csodálatos völgye siralomvölgyé változott – olvasom az elkeserítő sorokat. Farkaslaka is az árvíz sújtotta települések közé tartozik. Nehéz helyzetbe kerültek Tamási Áron székelői, akik „hőségben, zivatarban, jó és rossz időben örökké kezükben tartják a munkát, és félelmetes hittel termésre kényszerítik a sovány földet”.

Igyekeztem haza. Az autobusz ablakából kihalt vidéknek tűnt az árvíz sújtotta völgy – Szejkefűrdő –, ahol az augusztusi istentisztelet mindig az életben maradás fő lehetőségeire mutat rá és megtartó erőnkre, a hitre. Visszakapja-e régi arcát a Szejke? Reméljük, igen.

Szemlér Ferenc verssoraival fogad Székelyudvarhely: „Az átlátszatlan víz alatt / titkok ág-boga nőtt, / beleakadt a gondolat / s fenékre vonta az időt.”

Szülfőfalum, Szentábrahám felé tartva végigautóztam a Nyikó mentén, és visszafelé a Nagy-Küküllő völgyén. Könnyekre fakasztó volt, amit ott láttam. Éreztem, mennyire kell ide az együttérzés, a fizikai és az anyagi segítség. A próbatételek

napjai következtek, mert „az Isten meglátogatott minket” – mondogatták sokan, sok helyen. És kellett a bölcsesség a kis és nagy túlélésekhez, hogy az ember ne elkeseredve, hanem önbizalmában megerősödve és reménykedve vághasson bele a következő túlélésbe. Kellett a képesség, hogy az élet kellemetlen, bosszantó jelenségeit humorral teli filozófiával szemléljék. Kellett a sok áldozatos és fáradságos

munkálkodás. Munkába öltöztek és csákányt, lapátot fogtak a lelkészek, de maga a püspök is az esperes mellett, imára hívott a harangszó, balzsamként hatott a prédikáció, a remény pedig el nem hagy, mert nagy bajomban mindig csak azt mondtam: „Isten kezében vagyunk, / és ott vagyunk a legjobb helyen.” (Bartalis János)

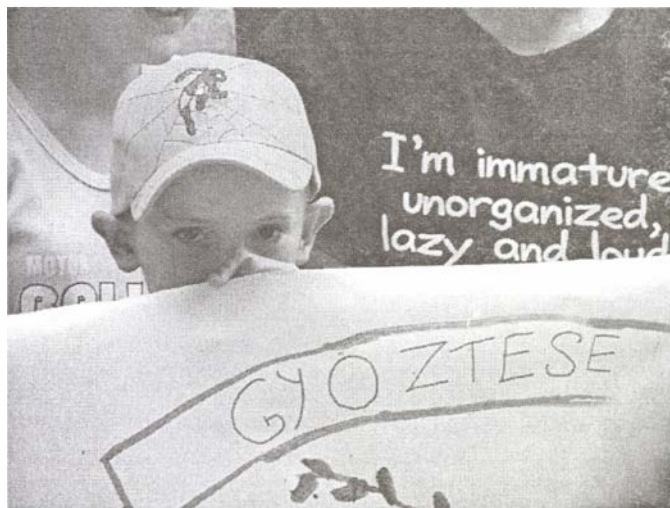
Péter Irma

ifjúsági oldal

A nagy kérdés

Az emberiség története összefonódik Isten keresésének és dicsőítésének történetével. És ha jobban odafigyelünk, személyes életünk fordulópontjain mi magunk is előbb-utóbb eljutunk az istenkeresés olykor kusza és látszólag sehova sem vezető ösvényeire. De hogy miért választottuk az ideai unitárius ifjúsági és gyermektáboraink témájául éppen a legnagyobb kérdést, azt talán egyikünk sem tudná igazán megmondani. Biztosan nem azért, mert a témát könnyen „kidolgozhatónak” vagy az előző évek témáihoz hasonlóan gyakorlatiasnak találtuk volna. Sokkal inkább azért, mert ez volt az, amit *mindenek előtt* fontosnak, vallásunk és életünk alapjának tartunk.

Táborainkban tehát egy-egy héten át, együtt kerestük Istent. Persze jól megtervezett útvonalon haladtunk. Kerestük Istent a Bibliában, a teremtett világban (külön kitérve a környezetvédelem fontosságára), közösségeinkben (nagy hangsúlyt fe-

tetve az erkölcsre) és végül az egyénben, azaz önmagunkban. Az elméleti megalapozást igyekeztünk minden nap hozzá illő gyakorlati tevékenységekkel kiegészíteni: Édenkertet készítettünk só-lisztgyurmából, kirándultunk és szemetet gyűjtöttünk, bizalom- és önbizalom-játékokat játszottunk. Amellett, hogy a táborozók egy hét alatt igazi, összetartó csapatát alakulhattak, kaptak néhány percnyi csendes egyedülletet is a helyi templomban vagy egy másik, sajátosan erre a célra kialakított helyiségben.

Nehéz erről a néhány hétről elfogulatlanul beszélni. Azt hiszem, idén ismét csoda történt. Néhány lelkes fiatal feláldozta – amúgy is zsúfolt – vakációja egy vagy két hetét, hogy örömet szerezzen és gazdagítsa azok életét, akik idén (is) az unitárius gyermektábor mellett döntöttek. Két hét alatt, öt különböző helyszínen összesen hat gyermektábor zajlott, körülbelül 240 résztvevővel, 35 táborvezetővel, több tonna étel és ivóvíz elfogyasztásával. Természetesen nem mulaszthatunk el mind ezért köszönetet mondani a minket befogadó közösségeknek: Homoródalmásnak, Székelyderzsnek és Torockónak, ahol egy-egy gyermektábor illetve Várfalvának, ahol a szörványtábor és Lókodnak, ahol az angol nyelvű tábor és egy gyermektábor zajlott. És köszönet illeti támogatóinkat: az Erdélyi Unitárius Egyházat, a Mobilitást, az Oktatási Minisztériumot, az Illyés Közalapítványt és az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletet.

Isten áldása kísérje munkánkat, hogy a befektetett idő és energia ne bizonyuljon fölöslegesnek, s az elvetett magok bőséges termést hozhassanak. Tudjuk, hogy egy heti táborozás önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az emberből öntudatos unitárius váljék, de hisszük, hogy a gyülekezeti munkával kiegészülve az élmény maradandó lesz.

Kovács Mária

A lókodi tábor élményei

Amikor megérkeztünk Lókodba, még senkit sem ismertem, de később sok barátot szereztem. Beszélgetéssel és ismerkedő játékokkal kezdtük, majd bemutatták a szobákat. Az első tábori reggelen a Pál Kata Péterre ébredtünk, majd tornáztunk – ezt azután minden nap megtettük, csak vasárnap nem. Megnéztük az unitárius templomot is. Minden nap sokat játszottunk. Ki kellett találnunk egy reklámat, én ezt találtam ki: „A lókodi lókrém ápolja a bőrt és a szőrt, és ki is növeszti a lovakat a bőrből. Szép lószőrös lesz a bőr. Fogyasszák egészséggel!” Utolsó nap buliztunk. Nagyon tetszett a táborozás, kellemes volt az utazás is. Szeretnék jövő évben is eljutni a lókodi táborba – ha Isten is úgy akarja. Köszönöm mindazoknak, akik gondoskodtak rólunk, és a táborvezetőknek. (Nagy Barna Balázs)

Egész héten jól éreztük magunkat. Sokat szórakoztunk együtt. És persze a vetélkedők is nagyon jók voltak. Csapatokba gyűlve versenyeztünk egymással.

Mikor viszont eljött a tábor utolsó előtti napja, egy darabig mindenki szomorú volt, hogy itt kell hagyjuk ezt a csodálatos baráti közösséget. De megvigasztalódtunk azzal a tudattal, hogy jövőre újra láthatjuk egymást. Felújítjuk ismét azt a baráti kört, amelyet a szívünk mélyén megtartunk mindörökre. (Kedei Ágota)

Mit hoztunk, mit vittünk?

Unitárius ifjúsági és gyermektábor, Torockó, 2006. július 10–16.

Hétfő. Körülbelül 11-kor érkeztem ide az első kocsival. Utána sorra-lassan mindenki megérkezett úgy délután hatig. Kényelmesen elhelyezkednünk, ki-ki a maga helyén. Miután első gyülekezésre kiáltottak, bementünk az iskolába, hogy „ismerkedős játékok” révén barátkozzunk kissé egymással. Megtudtuk hát, ki honnan érkezett, hogy hívják – meg hasonló, rendkívül fontos dolgokat. Később egy olyan játékra került sor, ami arról szólt, hogy valamilyen tárgyban, dologban meg kellett találni Istent. Kerestük nagy elszántan. Aztán vetélkedő következett, lett hat csapat, egyenként hat taggal és egy csapatvezetővel. Hogy kik nyertek, most nem fontos.

Ma sok régi ismerőssel, barátal találkoztam. Az alvás nagyon rosszul kezdődött, de aztán elcsitultunk, ha már annyira muszáj volt.

Kedd. Mindenki úgy kelt fel, mint egy atombomba. (?) A reggeli tornával nagyon maceráltak minket, ráadásul a Csorgóban meg kell mossuk az arcunkat. Ma a Bibliát tanulmányoztuk, és meg is beszéljük. Persze nem az egészséget. Délután megérkeztek a gitárosok. Nagyon örültünk nekik. Minden vetélkedő csapatnak címet kellett választani, illetve csatakiáltást meg himnuszt komponálni. Ez nagyjából zökkenőmentesen ment, de nagy zajjal járt. Az esténk gitárhanggal fejeződött be.

Szerda. Ma a reggeli után áhítat volt. Utána újból összegyűlünk, de most már útra készen. Elindultunk a Székelykő meghódítására. Az út nagyon fárasztó volt arrafelé, ott 2–3 órát üldögéltünk, aztán indulás haza. Sok baleset történt a haza vezető úton, főleg bokaficamodás.

Otthon a rövid öngyógyítások után újrakezdtük a vetélkedőt. Fárasztó volt a nap. Majd beleszakadtunk az alvásba.

Csütörtök. Nagyon fáradtan is keltünk. A torna és az áhítat után kis, illetve nagy csoportokra osztottuk fel egymást, és a közösségről beszélgettünk.

Később egy rossz hírt kaptunk: a gitárosok haza akarnak menni. Nagyon elkeseredtünk, de a gond megoldódott. Míg előkerült egy kocsis, amivel a gitárosok elmehettek (volna), elénkeltünk egy dalt nekik. Nem akartak maradni, de egy pár érzékenyült lány láttára meggondolták magukat. Délután újból érdekes vetélkedők zajlottak. Szomorú és boldog nap volt, csak a legnagyobb baj, hogy lassan közeledik a táborozás vége.

Péntek. Reggel áhítat után ki-ki önmagáról kellett hogy beszéljen. De persze azt is megtudtuk, hogy mások mit gondolnak rólunk.

A nap sok énekléssel és vetélkedőkkel folyt le, amiben a táborvezetők is részt vettek. Este táborüzet gyújtottunk. A tábor-tűz a legszebb dolog minden táborban.

Szombat. Már a nap felkeltével megkezdtük a búcsúzkodást és a sírás-rívást. El kellett válnunk a gitárosoktól. Áhítat után összefoglaltuk mindazt, amit az egész hét alatt tanultunk. Délután az utolsó vetélkedőket játszottuk, amik sokkal nehezebbek voltak, mint az előző napokon. Később a Bogács táncosait néztük meg. Este sorra mindenkit becsukott szemmel a templomba vezettek. Ott mindenki elmondta azt, hogy mit hozott, és mit visz magával. Utána a búcsúzkodás következett, ami nagyon siradalmas volt. De a sírás után következett a szórakozás is. A nagy buli után mindenki fáradtan feküdt le.

Amikor idejöttem, magammal hoztam a barátságom, hogy mindenkinek odaadjam, meg a szeretetemet is, amit mindenkivel megoszthatok. Ez a táborozás annyira szép volt, hogy azt hiszem, soha nem szabadul ki a szívemből.

Pap Emőke

Színjátszás és vallásosság

X. ODFIE Színjátszó Találkozó – Vargyas, 2006. augusztus 4–7.

„Boldog születésnapot, kívánjuk, hogy legyen még sok ilyen szép napod...” – énekelte mintegy 450 torok a vargyasi művelődési otthonban, de ezúttal nem egyetlen személynek, hanem egy egész rendezvénynek, mégpedig a színjátszó találkozóknak. Mert bizony az idei ilyen jellegű rendezvényünk már nem amolyan gyermekcipőben lépegető kis „mitugrász”, hanem tíz éves régiséggel rendelkező, hagyományossá vált, s biztos alapokon álló találkozó.

Tíz év – még kimondani is sok, pedig így van. S ez az alkalom arra ösztönöz, hogy egy kicsit tekintsünk vissza arra a munkára, mely ilyen hosszú idővel ezelőtt indult el, hadd lássuk, fejlődöttünk-e valamit az elmúlt időben.

Tíz évvel ezelőtt ez a rendezvény azért született, hogy az egyletező fiataloknak legyen még egy lehetőségük a találkozásra, illetve, hogy érezzék a közösség formáló erejét a játék révén is. A próbák, majd a

tényleges fellépés izgalmá olyan erő, mely minden csapatot megerősít. Most, tíz év után, talán be lehet vallani, hogy maga a verseny csupán ürügy. A végső cél az együttlét, a nem szavakkal, hanem egész életmóddal kifejezett vallásosság, a csapatszellem erősítése. S talán írhatja a kedves olvasó a nagy öröm számlájára azt a

most már egyre kevesebb az olyan unitárius fiatal, aki ne hallott volna rólunk. A számbeli nagyság persze nem jelent elkötelezettséget is. Kijelentésemet azzal a már nem annyira születésnaphoz illő ténnyel támasztom alá, hogy e tengernyi ember közül csupán kilenc csapat érkezett szín-darabbal rendezvényünkre. Ez a szomorú

Másfelől az ODFIE nagyon fiatal. Résztevőink nagyrésze frissen konfirmált vagy alig néhány éve egyletező ifjúból áll. Ez igen öröndetes, s reménytelnyújtó tény – hátha a következő nemzedék még sikeresebb lesz az örökös gondok megoldásában!

Végül pedig álljon itt egy, a szakmai jellegű kérdéseket érintő gondolat is. Remélem, senkinek sem okozok meglepetést azzal, hogy kimondom: a fellépő csapatok színvonala között igen nagy különbségeket tapasztalhattunk. Voltak már-már a profi színházak szintjén játszó, de voltak újoncok is. A nagy különbség ellenére viszont fennállt egy közös vonás, amely háttérbe szorított mindenféle szakmaiságot, s ez az a lelkesedés, amely a fellépőkből sugárzott. Az őszinteség, ahogy szindarabjuk érdekében készek egész éjjel fennmaradni és próbálni, nehogy valami ne sikerüljön a nagy napon, már-már lenyűgöző. Ezt a hatalmas munkát a fiatalok nem azért fektetik be, hogy kupát vigyennek haza – hiszen az másodlagos, amolyan „bónusz”, a lényeg a játék nyújtotta örömdn van, amit semmilyen korondi váza nem tud pótolni.

Összegezve a fentieket: idén, Vargyas, augusztus 4–7. között újra álmodhatott az odasereglett ifjúság egy kicsit őszintébb világot, ahol az álarcok révén tisztulhatunk meg álarcainktól, és ahol minden szebb, mint máshol.

A színjátszó találkozó második napján Sepsiszentgyörgy, Szentábrahám, Kobátfalva, Alsófelsőszentmihály, Bölön, Fiafalva, Torockó, Felsőrákos, illetve Várfalva és Sinfalva egyesített csapata állt versenybe. Különböző darabok, különböző felfogással és természetesen különböző tehetséggel játszott előadások, de a közönség nem mutatkozott válogatósnak, legalább bátorításként mindenkinek kijárt a vastaps.

Vasárnapra versenyelőadás már nem maradt, de a gálaműsoron fellépett az ODFIE választmányából és az Unitárius Teológiai Kar hallgatóiból verbuválódott csapat, amely a Fekete Levente nagyajtai lelkész által írt darabot vitte színre. Az eredményhirdetést nagy izgalom előzte meg; a hattagú zsűri döntése nem okozott igazán meglepetést: a sepsiszentgyörgyi ODFIE-színjátszók Csehov-feldolgozását találták a legjobb előadásnak, őket Várfalva–Sinfalva egyesített csapata és Torockó követte, ám valamilyen fantaziadús különdíj nélkül egyetlen csapat sem távozott. Legjobb férfi díjat nem osztottak, ám a nők között Szakács Brenda Leila (Torockó), Fülöp Júlia (Alsófelsőszentmihály) és Kolozsi Orsolya (Várfalva–Sinfalva) teljesítményét is jutalmazták.

(H. L.)

szerénytelenséget, amikor kimondom, ezt a célt el is értük. Bizonyítja ezt maga az idej rendezvény, illetve az a ténylegesen más világ, amely évről évre életre kel, valahányszor felgördül vagy szétnyílik a függöny egy-egy művelődési otthon színpadán. A tíz év alatt megváltoztak a résztvevők és a szervezők, hiszen gondolkunk mára bizony már jól benne lépkednek a „fiatal felnőtteknek” nevezett kategóriában, s némileg változott a program is, de egy dolog megmaradt ugyanolyannak, s ez nem más, mint az a ki nem mondható érzés, amikor a sok munka és készülődés után készen áll a csapat, a produkció, s kezdődhet az előadás. Ez, kérem, az élet egyik nagy pillanata: súlya van, s meghatározza az embert.

De ebben a fokozott örömlapotban még tovább megyek: a színjátszó találkozó magának az ODFIE-nek a tükörképe. Aki tisztán szeretné látni az ifjúsági együletet, elég, ha beletekint ebbe a rendezvénybe, s máris elég hű képet alkothat magának róla. A következőkben nézzük meg ezt a képet, s közben egy kicsit értékeljük is az idej színjátszó találkozózt!

Először is jelenleg az ifjúsági egyület nagyobb, mint valaha volt. Bizonyítja ezt a több mint 450 résztvevő is. Erdélyben

tény elgondolkozathat afölött, vajon mennyire élik meg öntudatosan a fiatalok az „egyletes” voltukat – vagy mennyire csak várják *valakiktől*, hogy szórakoztassák őket. A „műélvezők” és „szereplők”

Az ODFIE keretében kialakult egy szervező mag – nagyjából az, amely minden esemény mögött ott áll munkájával, áldozatosságával –, egy kb. 10–15 fős csapat, amelynek tagjai már jóelőre és kialakult gyakorlat szerint „állítják be” a találkozókat: Sándor Krisztina, Szabó László, Bíró Attila, Rácz Norbert, Székely Mónika, Andorkó Attila, Kosztándi Antal, Kovács Mária – a teljesség kívánalmától itt eltekintve. És a zsűriben is vannak „alap-ODFIE-ek”, akiknek a meglátásai szakmai szempontból hasznosnak bizonyulnak (Jakab Vilma, Kocsis Tünde). Korábban a szervezők jeles színészeket, érdeemes művészeket is meghívtak a zsűribé, a tapasztalat azonban azt mutatta: nem biztos, hogy a „nagy nevek” azzal a szemmel nézik a produkciókat, mint az egyletközeli emberek vannak. Magyarán: akik ismerik az egyes csapatok hátterét, környezetét, *valóságát*, ők éppen azokra a finomságokra tudnak odafigyelni, amik ezeket a csapatokat előre tudják lendíteni. Az idej zsűritagok a következők voltak: Jakab Vilma (Vargyas-Kolozsvár), Simon Tünde (Csíkszereda), Hoffmann Edit (Barót), Kocsis Tünde (Marosvásárhely/Kolozsvár), Tóth Rebeka (Vargyas) és Trinfuj Mihály (Vargyas/Veszprém).

közti számbeli aránytalanság igen sajátos képet fest, ami arra ösztönöz, hogy ezúttal is felkérjek minden egyletező csapatot, hogy jövőre készüljön fel szindarabbal, s úgy jöjjen e csúcshozrendezvényre, mert csak így érezhetik meg e nagyon sajátos „színfolt” varázsát.

Mára, a lecsengő nyár napjaira ez az „álom” már csak emlék. De éljen bennünk a tudat, hogy jövőre valahol újra lesz színjátszó találkozó, s a játék kezdődhet előről. Isten segítsen ebben minket!

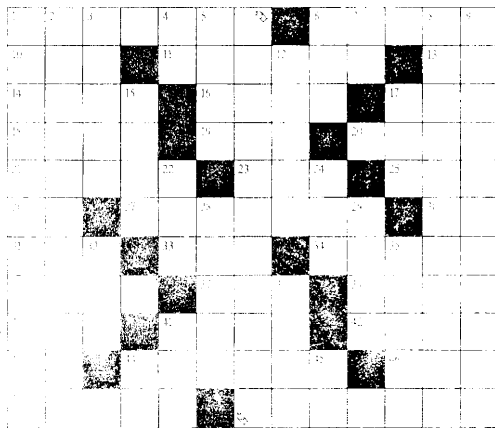
Rácz Norbert

Lapszámunk szerzői: **Bálint Mária** énekvezér (Medesér), **Benedek Enikő** út- és hidépítő almnérnök, tiszteletes asszony (Segesvár), **Blénessy Jolán** óvónő (Székelyudvarhely), **Demeter Zoltán** (Barót), **Gálfalvi Gábor** nyugalmazott iskolaigazgató, tanító (Alsóboldogfalva), **Ilkei Árpád** lelkész (Homoródújfalú), **Kiss János** földműves, ny. gondnok (Magyarszovát), **Kovács Mária** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Lakatos Csilla** lelkész (Miskolc), **Makkai-Ilkei Ildikó** gy. segédlelkész (Székelykeresztúr), **Mezei Csaba** lelkész (Kolozsvár), **Pap Emőke** általános iskolás diák, **Pálfy Anna-Mária** lelkész (Ikland-Nagyernye), **Péter Irma** ny. tanárnő (Szentegyháza), **Rácz Norbert** vallástanár, lelki nevelő (Kolozsvár), **Simó Melinda** pszichológus, tiszteletes asszony (Homoródjánosfalva), **Solymosi Alpár** lelkész (Firtosváralja), **Székely Miklós** lelkész (Kövend)

Heinrich Mann gondolata

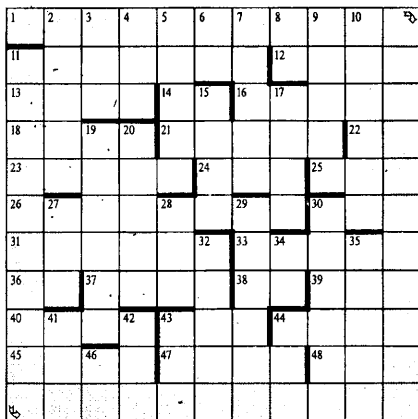
Vízszintes: 1. A német író gondolata. 6. Állati ..., Robert Merle regénye. 10. Lelkész. 11. Nagyon jó. 13. Mutató szó. 14. Ilyen írás az óir rovásírás. 16. Családnév. 17. Törvényszéki ügy. 18. Nagyobb fadohoz. 19. Ital, argóban. 20. Későre. 21. Cinező. 23. ... Kok, holland úszóbajnok. 25. Ébred. 26. Keleti táblajáték. 27. Arra a helyre visz. 30. Kegyeleje és vége! 31. Fekete István fecskéje. 33. Állami illeték. 34. Siet. 36. Gomba szára. 37. Tüzet szüntet. 39. Hát persze! 40. Pusztít. 41. Szicíliai tűzhányó. 42. Telefontárs. 43. Szikladarab. 44. Nem adja fel a tiltakozást. 46. Művészi alkotás, meztelen test ábrázolása. 47. Jordánia fővárosa.

Függőleges: 1. Bizonyos hit védelmezésének tana. 2. Reményik Sándor verse. 3. Csökkenő szintű. 4. Személyes névmás. 5. Szobai csecse-becse. 6. Van ilyen szó is, szoba is. 7. Igavonó állat. 8. Salamon királynak tulajdonított versciklus. 9. Royalista. 12. Ódanyújtó. 15. Szado..., kínzó-önkínzó. 17. Ízeltlábú állat. 22. Arra a helyre. 24. Angyalrang. 28. Matematikában: a meglévő, létező adatok jelzője. 29. Becézett Dénes. 32. Kézzel jelz. 35. Függőzár. 38. Kézben fog. 41. Egy, németül. 44. Macskafarok! 45. Magad.

Kit keressünk?

Bemegy egy atyafi a rendőrségre:
 – Örmester úr, a sokadalomban eltűnt az asszony, meg kellene keresni.
 – Hát aztán, milyenek voltak az ismérvei? – kérdi a rendőr, az öreg nem érti.
 – Hát az mit jelent?
 – Az azt, hogy hogy nézett ki. Az enyém például aranyhajú, kemény mellű, vékonylábú, karcsú derekú, gyöngyfogú fiatal nő! – adja meg a magyarázatot a zsaru.
 – Á! – érti meg az öreg. – Az enyém csepűhajú, lófogú, kövér, vastag íkszlábú, lógó mellű vénasszony. Tudja mit, örmester úr? ...!
 (A poén folytatása a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része. 11. Balzsamozó. 12. Űtövel játszott labdajáték. 13. Női név. 14. Nedv. 16. Kerti gyümölcs. 18. Lusta. 21. Valamit megelőzően. 22. Tova. 23. Okos. 24. Csapadék. 25. Atomtömegegység, röviden. 26. Kenyeret darabol. 30. Vitéz. 31. Az Illés együttes slágere volt. 33. Rizsbor. 36. Éter. 37. Táplál. 38. Előd. 39. Költői napszak. 40. Svejk tábori lelkesze. 43. Maró anyag. 44. Napszak. 45. Füzet, régiessen. 47. Hibásan jegyzetel. 48. Atmoszféra, röviden.

Függőleges: 2. Franciaországi város. 3. Kocsonyás anyag. 4. ... Sumac, a perui csalogány. 5. Régen ez volt a legiobb osztályzat. 6. ... Bencze, Nyíró József regénye. 7. Háromszéki falu, itt esett el Gábor Áron. 8. Ezüst vegyjele. 9. Híres filmbeli görög. 10. Vivátozó. 11. A poén befejezése. 15. Lét. 17. Tenger szárazföldre benyúló része. 19. Imád. 20. Töménnyé tesz. 27. Biztonsági szerkezet. 28. Szántőeszköz. 29. A csatornából folyik csapadék esetén. 30. Hirtelen erős hangon megszólal. 32. Ritka női név. 34. Kettős mássalhangzó. 35. ... vág, elfelez. 41. Angyal rang. 42. Lócsemege. 43. Sérülés. 44. Mértékegysége a newton. 46. Kipling óriáskigyója.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **2006. október 5-e.** Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét októberi lapszámunkban közöljük.

Júniusi rejtvényeink megfejtése: *Richard Wagner aforizmája:* „A szó hitelét a hang adja meg.” *Szükségtelen:* „...természetes halállal szoktunk meghalni.”

Könyvjutalmat nyert **Kadácsi Veronika** kórhalmi olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
 az Erdélyi Unitárius Egyház
 Kolozsvár
 Alapítási év: 1888
 Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
 Tördelés: **Ruzsa István**
 Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári
 Heltai Gáspár
 Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
 400105 Cluj,
 B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
 tel./fax: (0)264-593236, -595927
 e-mail:
 tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
 az Erdélyi Unitárius Egyház
 központi honlapján:
 www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
 A lapok kiszállításával
 kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
 érkezésének határideje:
 minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről szóló
 olvasói tudósításokat
 nem teszünk közzé.
 Kéziratokat nem őrzünk meg,
 és nem küldünk vissza.
 Közlésre szánt fényképeket
 kérésre visszaküldünk.
 A lapban közölt írások
 nem tükrözik feltétlenül
 a szerkesztőség nézetét.